

**UCHWAŁA NR ...../319/2018  
RADY GMINY ZAWONIA  
z dnia 11 września 2018r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018 – 2025.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1508) Rada Gminy Zawonia uchwala, co następuje:

**§ 1.**

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018 – 2025, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

**§ 2.**

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zawonia.

**§ 3.**

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

sprawdzono pod względem  
formalnoprawnym  
ANDRZEJ GÓRAŁ  
radca prawny

## Uzasadnienie

Obowiązek opracowania przez Gminę Zawonia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2017r., poz. 1769 ze zm.), który wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W związku z powyższym zasadne jest przedłożenie do uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025.

sprawdzone pod względem  
formalnoprawnym

ANDRZEJ GÓRAL  
radca prawny

Załącznik do Uchwały nr L/319/2018 Rady Gminy Zawonia z dnia 11 września 2018.

**STRATEGIA  
ROZWIĄZYWANIA  
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
GMINY ZAWONIA  
NA LATA 2018-2025**



**PROJEKT**

**2018**



## SPIS TREŚCI

<b>WPROWADZENIE.....</b>	<b>3</b>
<b>I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII .....</b>	<b>5</b>
1. PODSTAWY PRAWNE .....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
<b>II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE .....</b>	<b>17</b>
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE .....	17
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA .....	17
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE .....	18
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY .....	21
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE .....	28
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA, TURYSTYKA .....	29
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI .....	32
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE .....	39
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI .....	45
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	46
11. POMOC SPOŁECZNA .....	46
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	58
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	61
14. ANALIZA SWOT .....	75
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY .....	81
<b>III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ .....</b>	<b>85</b>
<b>IV. PROGRAMY I PROJEKTY .....</b>	<b>95</b>
<b>V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII .....</b>	<b>96</b>
<b>SPIS TABEL I WYKRESÓW .....</b>	<b>101</b>

## WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądaných struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawoni. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2018-2025. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja, turystyka; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

## **I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII**

### **1. PODSTAWY PRAWNE**

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1952 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 554 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1.065 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1828 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 511),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r., poz. 1851 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1938 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 160 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 882 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1.392 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1610 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 180 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2198 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.).

## **2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020,
- Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Trzebnickiego na lata 2014-2022,
- Strategia Rozwoju Gminy Zawonia na lata 2015-2020.

**Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu** jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

**Strategia Rozwoju Kraju 2020** to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego

RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

**Umowa Partnerstwa** jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także

przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

**Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020** przewiduje utworzenie 11 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowych 6. Infrastruktura spójności społecznej, 8. Rynek pracy i 9. Włączenie społeczne.

Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych wyznaczonych w ramach osi priorytetowej „Infrastruktura spójności społecznej” zakładają zwiększenie dostępu do usług społecznych związanych z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej oraz deinstytucjonalizacji usług, zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej w regionie, a także kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Z kolei cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych wyznaczonych w ramach osi priorytetowej „Rynek pracy” zakładają poprawę szans na zatrudnienie osób, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (50+, kobiety, osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach), tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy, zwiększenie zatrudnienia wśród osób opiekujących się dziećmi do 3. roku życia, poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, poprawę zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych, poprawę dostępu do programów zdrowotnych dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, dedykowanych osobom aktywnym zawodowo oraz wydłużenie aktywności zawodowej na rynku pracy osób powyżej 50 roku życia.

Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych sformułowanych w ramach osi priorytetowej „Włączenie społeczne” zakładają natomiast aktywną integrację osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia, zwiększenie dostępności środowiskowych usług społecznych, w tym opiekuńczych i wsparcia rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz wsparcia pieczy zastępczej, zwiększenie dostępności usług zdrowotnych oraz tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

**Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014-2020**, stanowiąc integralną część Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, jest dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, precyzującym i uszczegółowiającym działania samorządu województwa podejmowane w obszarze polityki społecznej. Na podstawie diagnozy kondycji demograficznej i społecznej województwa wyznaczono w nim priorytety i działania strategiczne mające na celu zapewnienie wysokiej jakości życia jego mieszkańcom poprzez rozwój usług społecznych na rzecz wspierania, aktywizowania i integrowania osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, społeczności lokalnych oraz społeczności regionu jako całości. Uznano, że zasadą organizującą działania jest kooperacja różnorodnych podmiotów i instytucji, oparta na partnerstwie, komplementarności i dążeniu do kompleksowości działań.

Przyjęto, że dokument będzie realizowany w ramach 4 obszarów strategicznych, które są wzajemnie ze sobą powiązane i komplementarne wobec siebie: 1. Wsparcie, 2. Aktywizacja, 3. Integracja i 4. Współdziałanie.

Obszar „Wsparcie” obejmuje działania służące zaspokajaniu specyficznych potrzeb i wyrównywaniu szans życiowych grup społecznych, zagospodarowywaniu ich deficytów, wspieraniu rodzin w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych, osób niesamodzielnych (w tym osób starszych w funkcjonowaniu w środowisku zamieszkania), niepełnosprawnych, bezdomnych i z zaburzeniami psychicznymi, a także przeciwdziałaniu ubóstwu, niwelowaniu skutków uzależnień i przemocy.

Obszar „Aktywizacja” obejmuje działania o charakterze aktywizacyjnym, zakładające pobudzanie aktywności określonych grup społecznych, aktywną politykę społeczną, profilaktykę, promocję określonych wartości, postaw i stylów życia, a także rozwijanie ekonomii społecznej. W obszarze tym ujęto m.in. całokształt działań skierowanych do osób bezrobotnych.

Obszar „Integracja” zawiera działania na rzecz ogółu społeczności dolnośląskiej, harmonijnego rozwoju województwa jako całości, działania międzygeneracyjne, tworzenie sieci, budowę kapitału społecznego i obywatelskiego, pobudzanie i promowanie innowacji w sferze społecznej, a także badania oraz transfer wiedzy, dobrych praktyk i nowatorskich rozwiązań.

Obszar „Współdziałanie” obejmuje tworzenie powiązań instytucjonalnych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym, mechanizmów kooperacyjnych z partnerami społecznymi i gospodarczymi, dbałość o wysokie kwalifikacje i kompetencje kadr służb społecznych oraz doskonalenie sposobów i jakości świadczenia usług społecznych.

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Trzebnickiego na lata 2014-2022** jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy problemów społecznych w powiecie, sformułowano cele strategiczne i operacyjne polityki i pomocy społecznej.

W obrębie celu strategicznego 1. zaplanowano cele operacyjne zakładające organizowanie spotkań przedstawicieli sektora pomocy społecznej, powiatu i organizacji pozarządowych w celu wypracowania wspólnych rozwiązań występujących problemów społecznych, rozwijanie precyzyjnej i efektywnej wymiany informacji dotyczącej osób

zagrożonych wykluczeniem społecznym, propagowanie idei wolontariatu oraz wspieranie wspólnych inicjatyw wolontariuszy z instytucjami działającymi na terenie powiatu, rozpowszechnianie działań podejmowanych przez PCPR oraz ustawiczne wzbogacanie kompetencji i podwyższanie kwalifikacji zawodowych i społecznych osób zatrudnionych w organizacjach i instytucjach pomocy społecznej poprzez udział w seminariach, szkoleniach, kursach, warsztatach czy konferencjach z zakresu pomocy społecznej.

Cele operacyjne wyznaczone w ramach celu strategicznego 2. skupiono natomiast na podnoszeniu świadomości społecznej osób pełnosprawnych na temat możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych, tworzeniu środowiska przyjaznego tym osobom poprzez likwidację barier, kształtowaniu postaw i przekazywaniu rzetelnej wiedzy na temat ww. osób, budowaniu wielospecjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego i socjalnego skierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin, upowszechnianiu kształcenia włączającego oraz specjalnego, wspieraniu integracji społecznej osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych poprzez organizowanie wspólnych inicjatyw obywatelskich, festynów, imprez okolicznościowych i sportowych, podejmowaniu działań mających na celu wczesną interwencję i wczesne wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych bądź zagrożonych niepełnosprawnością, zwiększeniu dostępności osobom niesłyszącym usług świadczonych przez urzędy poprzez komunikowanie się z nimi za pomocą znaków Polskiego Języka Migowego, aktywizowaniu zawodowym, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, rozwijaniu umiejętności społecznych, zapewnieniu możliwości odbywania stażu osobom niepełnosprawnym w ramach prowadzonych projektów, wspieraniu powstawania na otwartym rynku miejsc pracy dla ww. osób i wspieraniu tych, którzy stawiają pierwsze kroki na otwartym rynku pracy poprzez finansowanie usług osobistego asystenta osoby niepełnosprawnej, trenera aktywności lub trenera pracy, monitorowaniu pracy domów pomocy społecznej oraz ciągłym podwyższaniu standardów życia osób niepełnosprawnych i osób starszych będących ich mieszkańcami z jednoczesnym uwzględnieniem ich potrzeb emocjonalnych, seksualnych, społecznych i zdrowotnych, adaptacji dworku w Rościszewie na cele społeczne, rozwoju opieki całodobowej dla osób starszych i niepełnosprawnych, inicjowaniu tworzenia klubów seniora i wspieraniu istniejących uniwersytetów trzeciego wieku, rozwoju poradnictwa społecznego

i wolontariatu dla osób starszych, szczególnie samotnych – tworzeniu punktów informacyjnych, grup wsparcia i innych form aktywnego spędzania wolnego czasu.

Cele operacyjne ujęte w obrębie celu strategicznego 3. poświęcono z kolei integracji rodzin z ich środowiskiem lokalnym, wdrażaniu lokalnych programów promujących rodzinę oraz postawy prorodzinne, prowadzeniu poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego dla rodzin z trudnościami wychowawczymi, zintensyfikowaniu pracy socjalnej w rodzinach należących do środowisk z „grupy ryzyka”, organizowaniu warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców tego potrzebujących, rozwijaniu pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki ze strony biologicznych rodziców, prowadzeniu szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, wspieraniu rodzin zastępczych w pełnieniu ich funkcji wychowawczych, prowadzeniu grup wsparcia oraz dążeniu do integracji rodzin zastępczych, wspieraniu biologicznych rodziców w dążeniach do odzyskania praw rodzicielskich, monitorowaniu Domu Dziecka w Obornikach Śląskich oraz utworzeniu nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej, zwiększeniu liczby mieszkańców Hostelu dla usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, pozyskiwaniu mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych oraz aktywizowaniu zawodowym, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, rozwijaniu umiejętności społecznych, zapewnieniu możliwości odbywania stażu usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w ramach prowadzonych projektów.

W obrębie celu strategicznego 4. zaplanowano cele operacyjne zakładające prowadzenie kampanii społecznej przeciwko przemocy w rodzinie, uwrażliwianie lokalnej społeczności na przejawy przemocy w rodzinie mieszkającej w sąsiedztwie – przełamywanie stereotypu problemu zamkniętego w „czterech ścianach”, rozpowszechnianie działalności skierowanej na poradnictwo rodzinne, prowadzenie profilaktyki w kierunku rozwiązywania problemów społecznych i rodzinnych, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego) dla ofiar przemocy, opracowywanie nowatorskich projektów na rzecz pomocy rodzinom, świadczenie pomocy socjalnej i środowiskowej oraz terapii dla rodzin dotkniętych przemocą oraz prowadzenie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.

Cele operacyjne wyznaczone w ramach celu strategicznego 5. skupiono natomiast na wspieraniu procesów integracji i adaptacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwijaniu stałej współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi, organizacjami pracodawców w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia, kompleksowym wsparciu rodzin zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia, dostosowaniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb rynku pracy poprzez udział w bezpłatnych szkoleniach i kursach zawodowych, dostosowaniu poradnictwa i doradztwa zawodowego do potrzeb rynku pracy i możliwości osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększeniu dostępu i uczestnictwa na rynku pracy kobiet oraz osób wieku 25-34 lata i powyżej 50. roku życia, rozwijaniu przedsiębiorczości zwłaszcza wśród osób z zawodowym wykształceniem, umożliwieniu nabycia doświadczenia zawodowego poprzez organizację praktyk zawodowych, staży, subsydiowanego zatrudnienia, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej dla grup podwyższonego ryzyka zagrożonego wykluczeniem społecznym, wprowadzeniu zintegrowanego systemu informatycznego pozwalającego w szybki sposób pozyskać informacje o wolnych miejscach pracy oraz nawiązywać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

**Strategia Rozwoju Gminy Zawonia na lata 2015-2020** jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę sytuacji w gminie, sformułowano w nim misję oraz cele i zadania strategiczne.

Do zadań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: likwidację barier architektonicznych w instytucjach publicznych, budowę i modernizację infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz edukacyjnej, zwiększenie dostępności usług w zakresie opieki zdrowotnej, wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, opracowanie i wdrożenie planów prac świetlic wiejskich, modernizację obiektów służących rozwojowi życia kulturalnego gminy, adaptację kościoła poewangelickiego na potrzeby Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki, utrzymanie w dobrym stanie obiektów i miejsc atrakcyjnych wraz z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną wokół nich, wytyczanie, oznaczanie i utrzymanie szlaków pieszych, rowerowych i edukacyjnych, stymulowanie rozwoju bazy noclegowej, rozwijanie imprez sportowo-turystycznych organizowanych na terenie gminy, stworzenie i wdrożenie programu działań kulturalnych opartych

na współpracy stowarzyszeń, instytucji publicznych z terenu gminy, podjęcie działań na rzecz stworzenia wewnątrzgminnej komunikacji publicznej, likwidację obszarów wykluczenia informacyjnego, budowę nowoczesnego targowiska gminnego, stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości, wspieranie istniejących i nowych produktów lokalnych, aktywną promocję gminy jako miejsca zamieszkania oraz wypoczynku i rekreacji oraz nawiązanie współpracy z partnerami instytucjonalnymi i społecznymi w Polsce i za granicą.

## **II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE**

### **1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE**

Gmina Zawonia jest gminą wiejską, położoną w środkowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie trzebnickim. W obrębie powiatu trzebnickiego graniczy z gminą miejsko-wiejską Trzebnica, a dalej z gminami Długotąka w powiecie wrocławskim, Dobroszyce w powiecie oleśnickim oraz Milicz i Krośnice w powiecie milickim.

Gmina zajmuje powierzchnię 118,12 km<sup>2</sup>, co stanowi 11,52% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 23 sołectwa: Budczyce, Cielętniki, Czachowo, Czeszów, Głuchów Dolny, Grochowa, Kałowice, Ludgierzowice, Miłonowice, Niedary, Pęciszów, Pstrzejowice, Prawocice, Rzędziszowice, Radłów, Sędzice, Skotniki, Sucha Wielka, Tarnowiec, Trzęsowice, Zawonia, Złotów i Złotówek. Siedziba władz gminy znajduje się w Zawoni.

Gmina Zawonia leży w zasięgu Kotliny Żmigrodzkiej i Wzgórz Trzebnickich; krajobraz gminy jest urozmaicony, w północnej części płaski i zalesiony, w południowej wśród niewielkich wzgórz dominują pola uprawne. Głównym ciekim wodnym gminy jest Sąciecznica (Sieczka), stanowiąca lewobrzeżny dopływ Baryczy.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, głównie o charakterze sakralnym, ale także zespoły pałacowo-parkowe i stanowiska archeologiczne.

### **2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA**

Przez obszar gminy Zawonia przebiega droga wojewódzka nr 340 relacji Ścinawa – Wołów – Brzeg Dolny – Trzebnica – Zawonia – Oleśnica. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych (o łącznej długości 55 km) oraz dróg gminnych (o łącznej długości niespełna 26 km).

Zawonia, pełniąca funkcję ośrodka administracyjnego gminy, położona jest w odległości 9 km od Trzebnicy, 21 km od Oleśnicy i 27 km od stolicy województwa – Wrocławia.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą firmy: Ekspres-Bus z Trzebnicy, Polbus – PKS Sp. z o.o. z Wrocławia oraz PKS Sp. z o.o. z Wołowa.

Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Zawoni, Suchej Wielkiej oraz Sędzic, natomiast z trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy pozostałych miejscowości w gminie.

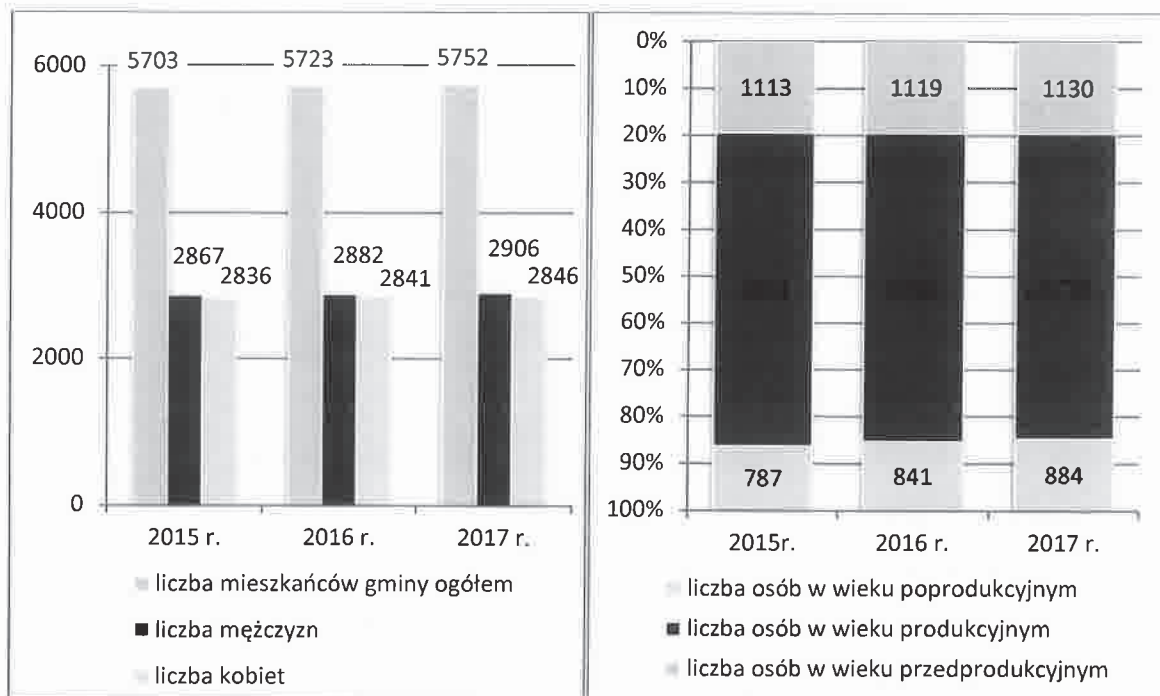
### 3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2015-2017 liczba ludności gminy Zawonia zwiększała się nieznacznie z roku na rok (z 5.703 w 2015 r. do 5.752 w 2017 r.). Na koniec kolejnych lat nieznaczną większość wśród mieszkańców stanowili mężczyźni (50,3% w 2015 r., 50,4% w 2016 r. i 50,5% w 2017 r.).

Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 50 osób na 1 km<sup>2</sup> i była znacznie niższa od średniej dla powiatu trzebnickiego, która wynosiła 82 osoby na 1 km<sup>2</sup>.

W analizowanym okresie systematycznie rosła liczba dzieci i młodzieży oraz osób starszych oraz stale zmniejszała się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

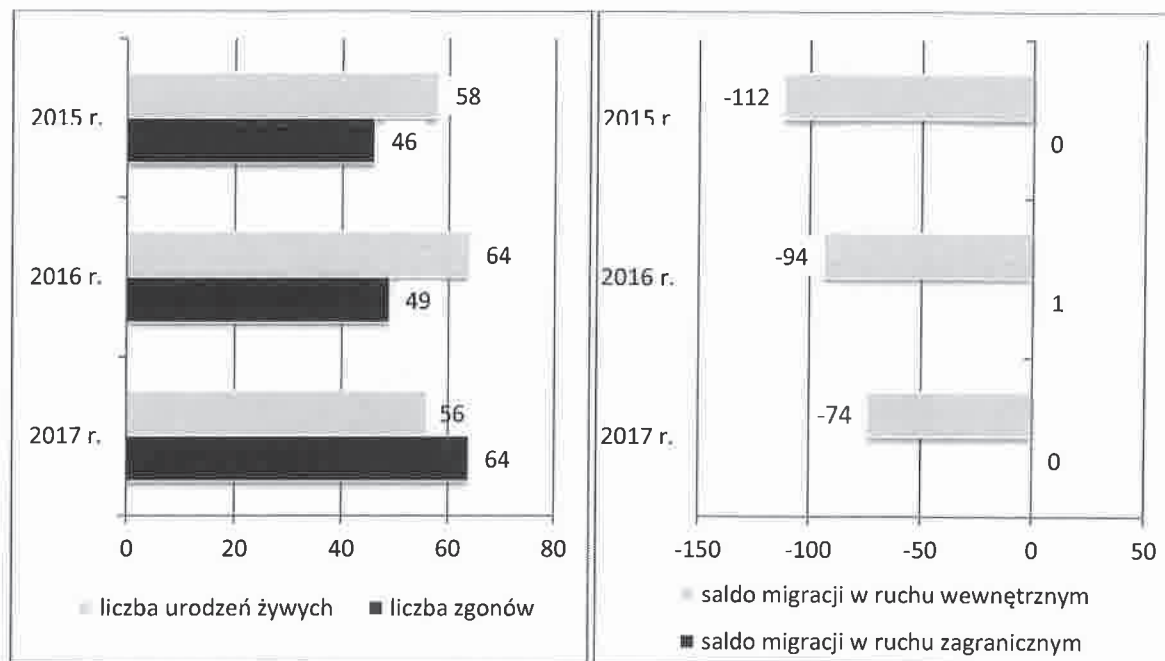
Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2015-2017



Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

**Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2015-2017**



Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Pozytywnym aspektem jest bez wątpienia wyższa liczba dzieci i młodzieży niż osób starszych. Zauważyć należy jednak znaczny udział osób w schyłkowym okresie wieku produkcyjnego i starszych, stąd przypuszczenie, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

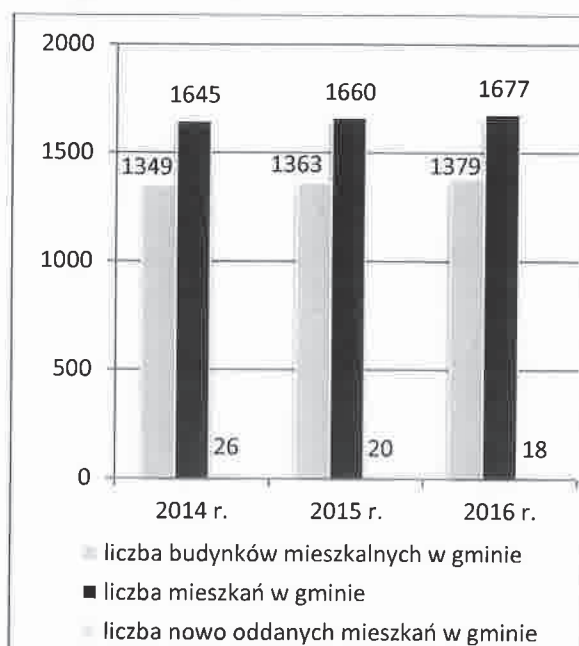
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba mieszkań w gminie Zawonia systematycznie zwiększała się (z 1.645 w 2015 r. do 1.677 w 2017 r.). W analizowanym okresie liczba nowo oddanych mieszkań w gminie z roku na rok była mniejsza (26 w 2015 r., 20 w 2016 r., 18 w 2017 r.) Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Z danych Urzędu Gminy w Zawoni wynika, że w latach 2015-2017 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach gminy pozostawała na podobnym poziomie (14 w 2015 r., 13 w 2016 r., 14 w 2017 r.). Wśród nich w 2017 roku pojawiło się pierwsze mieszkanie socjalne.

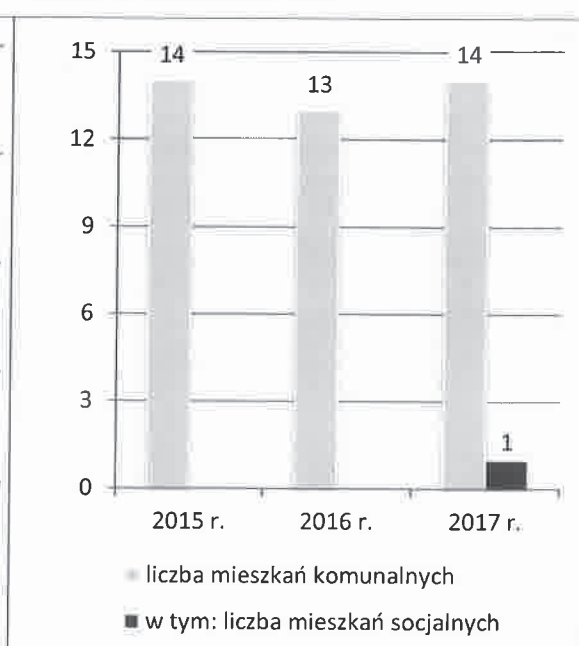
W latach 2015-2016 roku złożono 37 wniosków na mieszkanie komunalne z zasobów gminy, a w 2017 roku już tylko 3 wnioski. Na mieszkanie socjalne oczekiwali w każdym roku 3 osoby. W analizowanym okresie nie wydano żadnego wyroku eksmisyjnego bez wskazania lokalu socjalnego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016**



**Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2015-2017**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Zawonia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2016 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 97,4% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 92,7

i 88,4% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 76,7% mieszkań. Jednocześnie 16,9% mieszkań w gminie było podłączonych do sieci gazowej.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2017**

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	5	2	0
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	7	3	0
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	7.179	2.303	0

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

W 2016 roku liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, była niższa niż w 2015 roku (5 w 2015 r., 2 w 2016 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (7 w 2015 r., 3 w 2016 r.). W 2017 roku nie przyznawano dodatków mieszkaniowych.

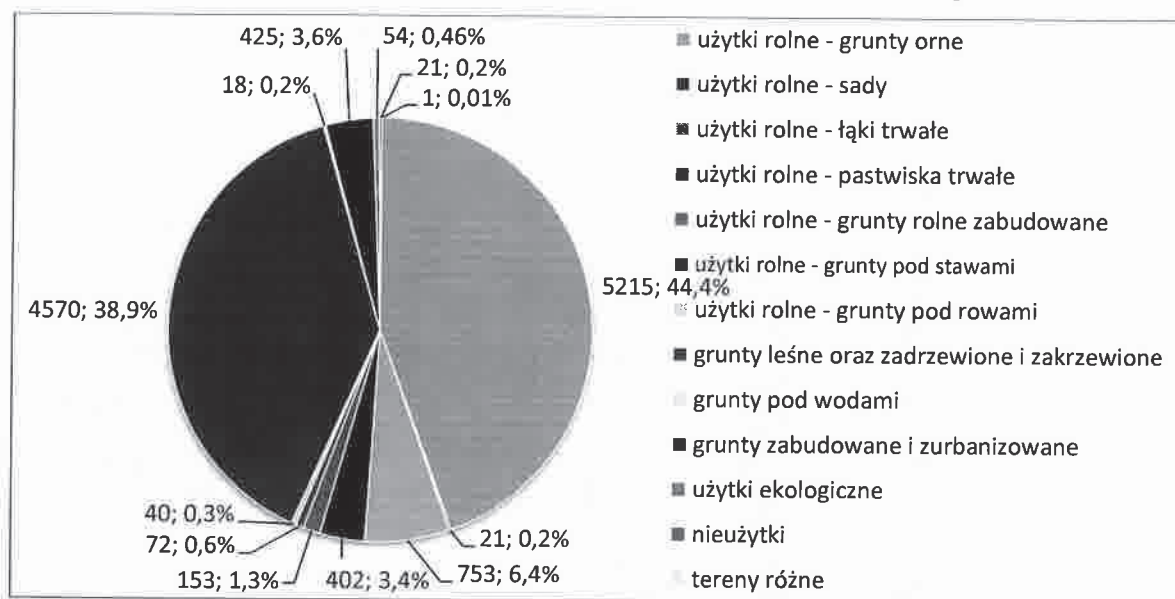
W latach 2015-2017 w gminie nie wypłacano dodatków energetycznych.

#### **4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY**

Gmina Zawonia ma charakter rolniczy, a istotne znaczenie w użytkowaniu jej terenu mają również grunty leśne. Dominującą funkcją gminy w planach zagospodarowania przestrzennego jest funkcja mieszkaniowa, w dalszej kolejności usługowa. W ostatnich latach obszary rolnicze gminy w znacznej części zostały przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i usługową.

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (56,7%), w tym grunty orne (44,4%) oraz łąki i pastwiska (10%). Znaczną część obszaru zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (38,9%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

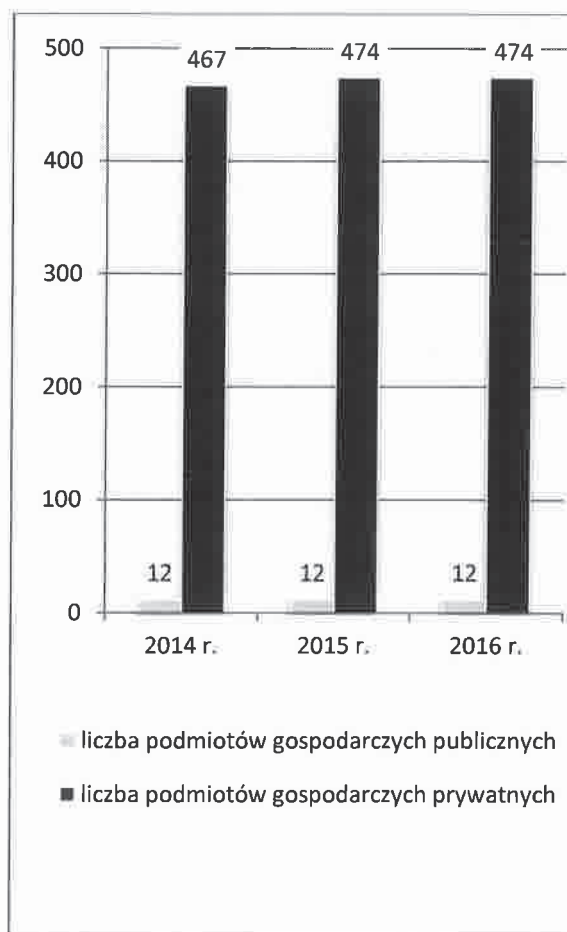
Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowały 684 gospodarstwa rolne, w tym 465 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród gospodarstw rolnych było 121 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 184 gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, 99 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 25 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 36 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 279 gospodarstw rolnych spośród 319 trudniących się uprawą) i ziemniaki (143). Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił z kolei chów bydła (zajmowały się nim 43 gospodarstwa spośród 277 utrzymujących zwierzęta gospodarskie) i trzody chlewnej (60). Prowadzono także chów koni (15), a w większości gospodarstw (258) hodowano drób.

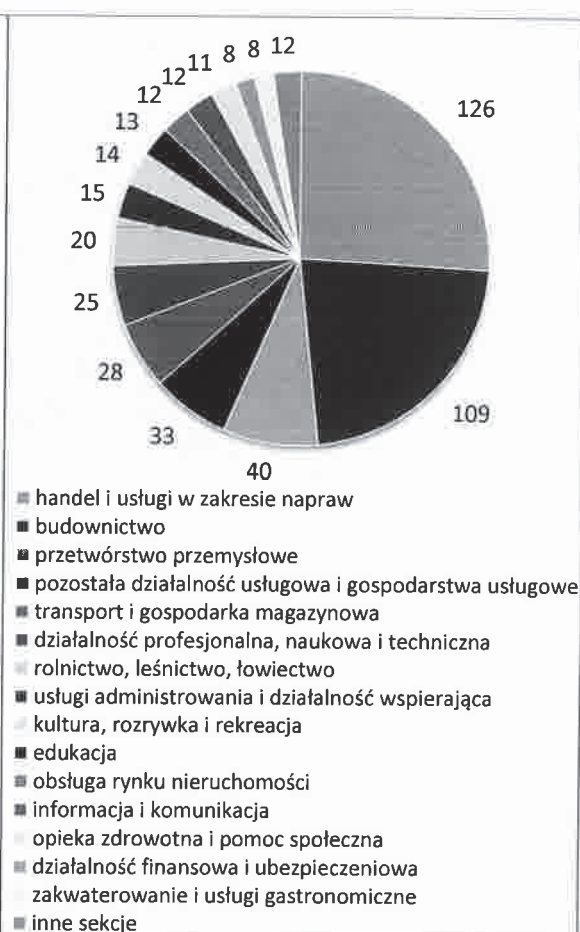
W latach 2014-2016 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 449 w 2014 r. do 489 w 2016 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (467 w 2014 r., po 474 w latach 2015-2016). W 2016 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie były: handel i usługi w zakresie napraw (126 podmiotów) oraz budownictwo (109).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016**



**Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Do największych pracodawców na terenie gminy należą: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Izolmet” Sp. z o.o. (ul. Jaśminowa 1, 55-106 Zawonia) – producent podzespołów do sprzętu AGD, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Dino M. Majka (ul. Zielona 3, 55-106 Zawonia) – wytwórnia galanterii dla zwierząt, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Metalimpex”, Chmielewscy Sp.j. (ul. Oleśnicka 34, 55-106 Zawonia) – obróbka skrawaniem, części zamienne do maszyn rolniczych, FreeKids s.c. A. Gąsiorek Z. Andruszewski (ul. Milicka 20, 55-106 Zawonia) – projektowanie, montaż, serwis placów zabaw dla dzieci oraz siłowni zewnętrznych.

Ze względu na walory krajobrazowe, dużą lesistość oraz czyste środowisko z dala od zanieczyszczeń przemysłowych i komunikacyjnych gmina Zawonia posiada zaplecze do rozwoju turystyki. Na jej terenie możliwa jest popularyzacja zarówno turystyki weekendowej, jak i dłuższej – pobytovej.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Zawonia zwiększała się z roku na rok (z 924 w 2014 r. do 1.168 w 2016 r.).

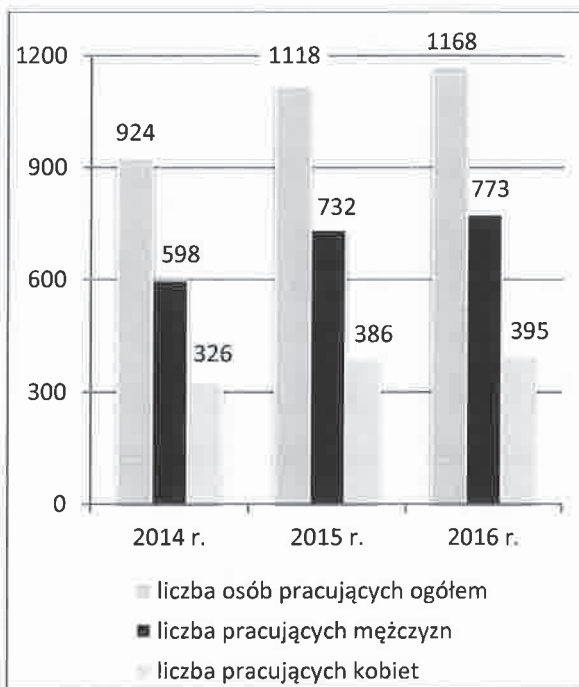
Liczba miejsc pracy na terenie gminy jest niewystarczająca. Według szacunków przedstawicieli gminy, istotna większość mieszkańców posiadających zatrudnienie pracuje poza jej obszarem, głównie w Trzebnicy i Wrocławiu.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy, w latach 2015-2017 liczba osób bezrobotnych w gminie Zawonia stale spadała (ze 180 w 2015 r. do 136 w 2017 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (po 101 w latach 2015-2016, 89 w 2017 r.).

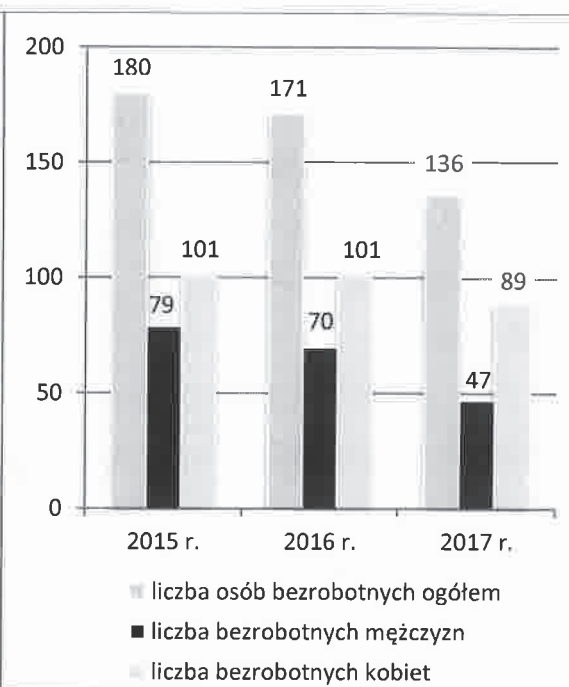
W latach 2015-2017 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym zmniejszał się z roku na rok. W 2015 roku wyniósł on 4,7%, rok później osiągnął poziom 4,5%, a w 2017 roku spadł do 3,6%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016\***



**Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2015-2017**

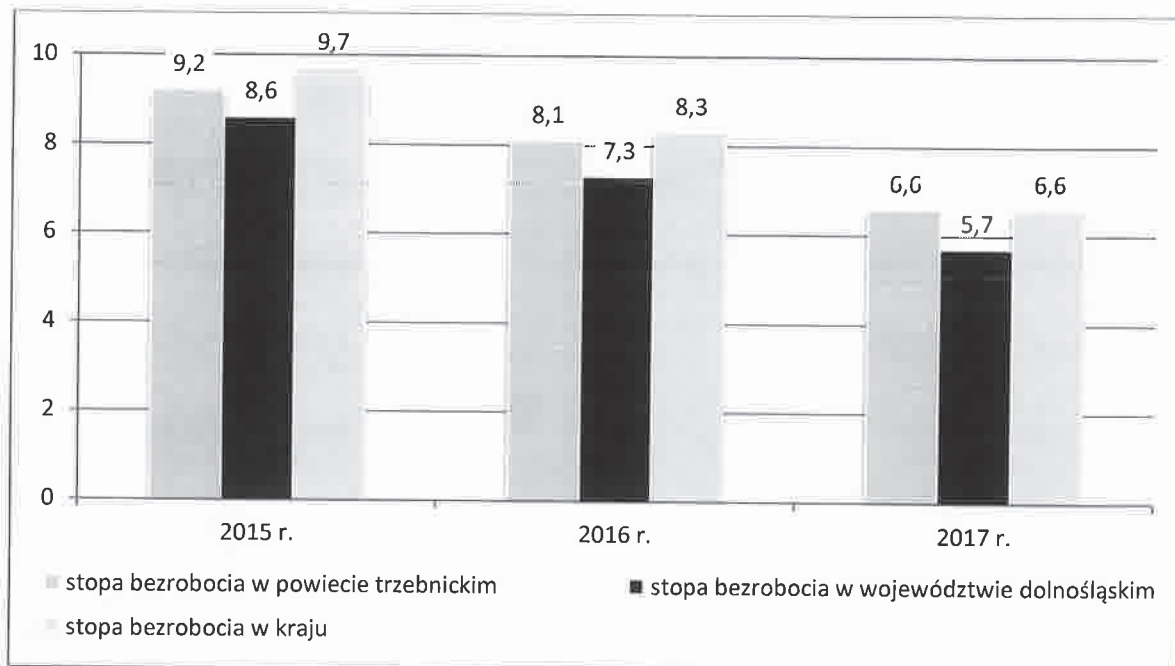


Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Trzebnicy.

\*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2015-2017 stopa bezrobocia w powiecie trzebnickim była wyższa niż w województwie dolnośląskim, ale niższa lub taka sama jak w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie trzebnickim, w województwie dolnośląskim i w kraju w latach 2015-2017 (w %)**

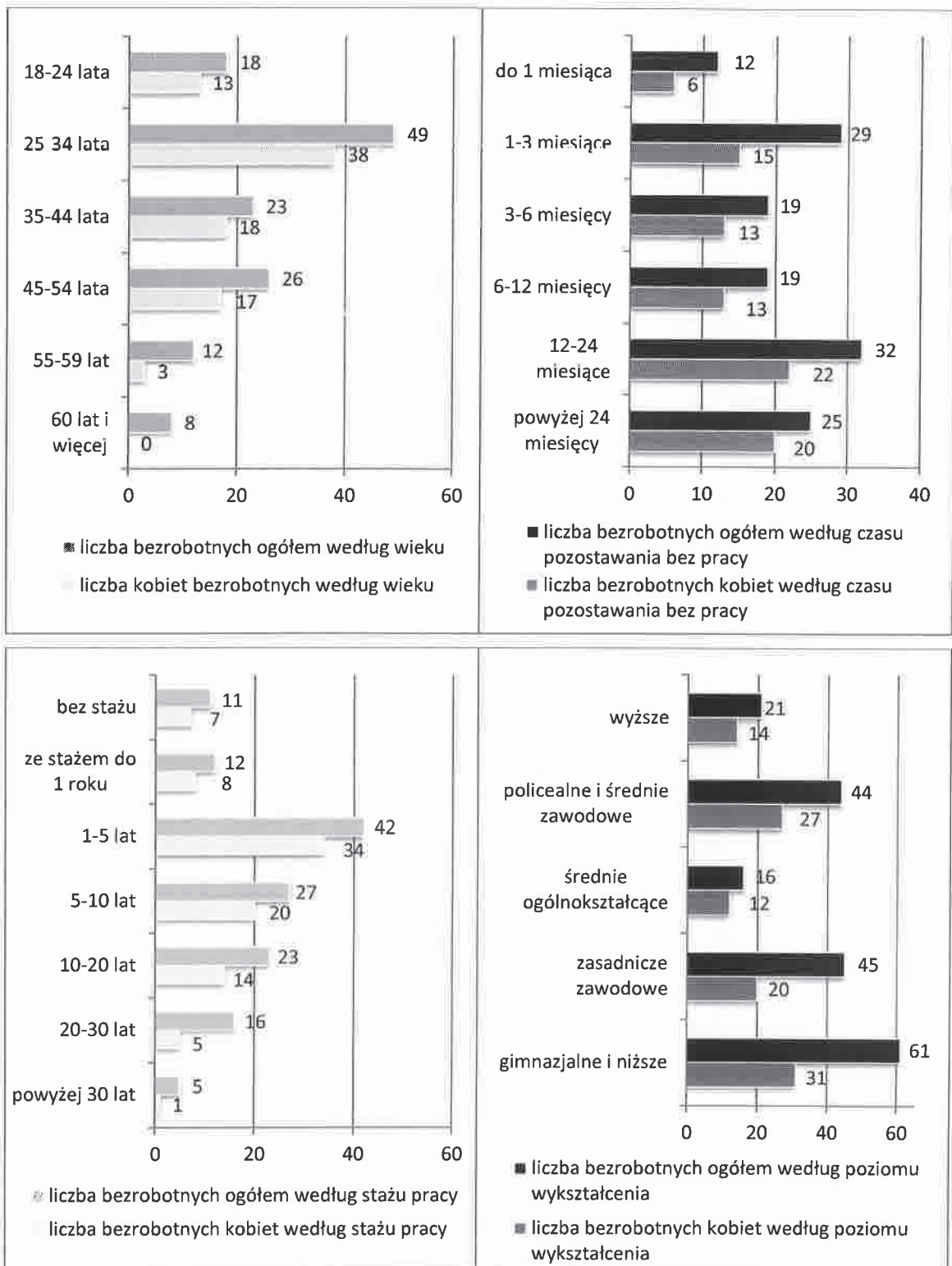


Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2017 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (49 osób, w tym 38 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (w sumie 57 osób, w tym 42 kobiety), osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (42 osoby, w tym 34 kobiety), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (55 osób, w tym 33 kobiety).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia**



Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Trzebnicy.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na potrzebę zwiększania kompetencji, kwalifikacji i mobilności osób bezrobotnych, tak aby skuteczniej i trafniej odpowiadały na zapotrzebowanie regionalnego rynku pracy. W gminie szczególnie ważne jest wsparcie i aktywizacja kobiet, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do szkoleń pozwalających na zmianę i podniesienie kwalifikacji zawodowych.

## 5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Zawonia znajdują się 2 szkoły podstawowe oraz 1 przedszkole. Młodzież z gminy kontynuuje naukę w szkołach ponadpodstawowych w Trzebnicy, gdzie znajdują się szkoły zawodowe, technika i licea. W gminie nie ma żłobka.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie**

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Zespół Szkół w Zawoni	ul. Szkolna 26, 55-106 Zawonia
	w tym: Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika	
	Publiczne Przedszkole	
2.	Szkoła Podstawowa im. księdza Wawrzyńca Bochenka w Czeszowie	Czeszów, ul. M. Konopnickiej 18, 55-106 Zawonia

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

W roku szkolnym 2017/2018 do przedszkola uczęszczało łącznie 91 dzieci a w szkołach podstawowych naukę pobierało w sumie 545 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 66 nauczycieli, z czego 4 nauczycieli w przedszkolu, a 62 w szkołach.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego, do dyspozycji uczniów jest także stołówka, w której prowadzone jest żywienie. Uczniowie w zależności od potrzeb objęci są opieką pedagoga, logopedy, psychologa i pielęgniarki, mogą również korzystać z porad doradcy zawodowego.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań i zajęcia sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. W ramach programów profilaktycznych odbywają się m.in. zajęcia prowadzone przez Komendę Powiatową Policji, Straż Miejską i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej i Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Trzebnicy.

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, a także gimnastyki korekcyjnej.

Placówki oświatowe w gminie są na bieżąco remontowane i modernizowane. W Szkole Podstawowej w Czeszowie przeprowadzono termomodernizację oraz adaptację strychu, dzięki czemu powstały nowe pomieszczenia przeznaczone na gabinet pedagoga, harcówkę i archiwum; zamontowano również panele słoneczne. Szkoła w Zawoni jest obecnie w trakcie rozbudowy – zadanie realizowane jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

## **6. KULTURA, SPORT I REKREACJA, TURYSTYKA**

Główną instytucją prowadzącą działalność kulturalną w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Zawoni. W skład placówki w Zawoni wchodzi Gminny Ośrodek Kultury w Zawoni i świetlice wiejskie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Zawoni i jej filia w Czeszowie.

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury należy m.in. organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, opieka nad amatorskim ruchem artystycznym i twórczością ludową oraz wspieranie i koordynacja lokalnych inicjatyw kulturalnych. Zadaniem jednostki jest także organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych, turystycznych i sportowych. Szacuje się, że ofertą placówki objętych jest 7.189 osób i zatrudnia ona 5 etatowych pracowników. W 2017 roku w Ośrodku prowadzone były liczne zajęcia – kluby, koła i warsztaty; działał m.in. Klub Filmowy, Klub Seniora, Artystyczny Klub Malucha, Kółko

gitarowe, prowadzono zajęcia Zumby i Pilates; odbywały się warsztaty wokalne, ceramiczne, rękodzieła artystycznego.

Gminna Biblioteka Publiczna w Zawoni, która zatrudnia 2 etatowych pracowników, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do zadań Biblioteki należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie ich na zewnątrz oraz prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i popularyzatorskiej. Gminna Biblioteka Publiczna w Zawoni posiada filię biblioteczną w Czeszowie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2016 roku księgozbiór biblioteczny liczył 31.581 woluminów, liczba czytelników wyniosła 830 a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 19.903 woluminy. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Obok podstawowej działalności Biblioteka zajmuje się organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży, m.in. organizuje lekcje biblioteczne, konkursy, wystawy tematyczne, prowadzi akcje promujące czytelnictwo i spotkania z ciekawymi ludźmi. W 2017 roku Biblioteka zakupiła 905 nowych książek, w tym m.in. 538 pozycji beletrystyki dla dorosłych oraz 304 pozycje literatury dla dzieci. W zakresie popularyzacji książek i czytelnictwa Biblioteka organizowała m.in.: wystawy nowości wydawniczych, ranking czytelniczy dla dzieci i młodzieży szkolnej, dyskusje na temat nowo zakupionej literatury.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

**Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie**

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Zawoni	ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
	w tym:	Gminny Ośrodek Kultury w Zawoni
		Biblioteka w Zawoni
		Biblioteka w Czeszowie
2.	Świetlica Wiejska w Cielętnikach	Cielętniki 14/4, 55-106 Zawonia
3.	Świetlica Wiejska w Czeszowie	Czeszów, ul. Trzebnicka 3, 55-106 Zawonia
4.	Świetlica Wiejska w Czachowie	Czachowo 18, 55-106 Zawonia
5.	Świetlica Wiejska w Głuchowie Dolnym	Głuchów Dolny 11, 55-106 Zawonia

6.	Świetlica Wiejska w Kałowicach	Kałowice 16, 55-106 Zawonia
7.	Świetlica Wiejska w Niedarach	Niedary 45a, 55-106 Zawonia
8.	Świetlica Wiejska w Pęciszowie	Pęciszów 10, 55-106 Zawonia
9.	Świetlica Wiejska w Rzędziszowicach	Rzędziszowice 31, 55-106 Zawonia
10.	Świetlica Wiejska w Sędzicach	Sędzice, 55-106 Zawonia
11.	Świetlica Wiejska w Skotnikach	Skotniki 1a, 55-106 Zawonia
12.	Świetlica Wiejska w Trzęsowicach	Trzęsowice 18a, 55-106 Zawonia
13.	Świetlica Wiejska w Złotowie	Złotów 34, 55-106 Zawonia

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Zawoni administruje 12 świetlicami wiejskimi, w ich zarządzie znajduje się również dawny kościół ewangelicki w Zawoni, w którym organizowano różnego rodzaju wydarzenia kulturalne; obecnie obiekt jest w trakcie remontu – zadanie realizowane jest pn. „Adaptacja dawnego kościoła ewangelickiego w Zawoni na cele kulturalne”, a po jego zakończeniu obiekt będzie główną siedzibą Gminnego Ośrodka Kultury.

Gmina Zawonia posiada różnorodny kalendarz imprez – kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do najważniejszych imprez kulturalnych organizowanych w gminie należą: Jarmark Wielkanocny, Gminny Dzień Dziecka na terenach poszczególnych sołectw, Motopiknik w Czeszowie, Detrix Zawonia Festiwal, Dożynki Gminne, Mikołaj, Jarmark Bożonarodzeniowy, koncerty z okazji Dnia Matki oraz liczne wydarzenia i spotkania biblioteczne.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się głównie boiska sportowe. Dane szczegółowe na jej temat przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie**

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Hala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Zawoni	Tarnowiec 9, 55-106 Zawonia
2.	Sala Sportowa w Szkole Podstawowej w Czeszowie	Czeszów, ul. M. Konopnickiej 18, 55-106 Zawonia
3.	Wielofunkcyjne boisko Sportowe w Czeszowie	Czeszów, 55-106 Zawonia
4.	Wielofunkcyjne Boisko Sportowe w Pęciszowie	Pęciszów, 55-106 Zawonia
5.	Wielofunkcyjne Boisko Sportowe w Zawoni	55-106 Zawonia

6.	Boisko trawiaste w Czeszowie	Czeszów, 55-106 Zawonia
7.	Boisko trawiaste w Grochowej	Grochowa, 55-106 Zawonia
8.	Boisko trawiaste w Niedarach	Niedary, 55-106 Zawonia
9.	Boisko trawiaste w Sędzicach	Sędzice, 55-106 Zawonia
10.	Boisko trawiaste w Złotowie	Złotów, 55-106 Zawonia
11.	Boisko do gry siatkowej w Skotnikach	Skotniki, 55-106 Zawonia
12.	Boisko do gry siatkowej w Niedarach	Niedary, 55-106 Zawonia
13.	Boisko do gry siatkowej w Kałowicach	Kałowice, 55-106 Zawonia
14.	Boisko do gry siatkowej plażowej w Tarnowcu	Tarnowiec, 55-106 Zawonia
15.	Boisko do gry siatkowej plażowej w Cielętnikach	Cielętniki, 55-1-6 Zawonia

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

W gminie odbywa się wiele imprez sportowo-rekreacyjnych. Wśród ważniejszych wymienić należy: Dożynkowy wyścig kolarski, rajd samochodowy Rally Zawonia 2017, Motopiknik w Czeszowie, Turniej żniwiarza w Kałowicach, Rajd szlakiem kurhanów oraz impreza Rowerowe Wzgórza-Niedary.

Gmina posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. O wysokich walorach przyrodniczych, a także krajobrazowych i rekreacyjnych decydują w dużej mierze lasy. Występuje w nich szereg gatunków roślin, w tym gatunków chronionych objętych ochroną ścisłą oraz ochroną częściową.

## 7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Zawonia funkcjonują: 1 zakład opieki zdrowotnej z filią, poradnia rehabilitacyjna oraz działają 2 apteki i punkt apteczny. Dane szczegółowe w ww. zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie**

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni	ul. Spacerowa 6, 55-106 Zawonia
2.	Filia – Wiejski Ośrodek Zdrowia w Czeszowie	Czeszów, ul. Topolowa 1, 55-106 Zawonia
3.	Poradnia Rehabilitacyjna w Zawoni	ul. Szkolna 1, 55-106 Zawonia
4.	Apteka „Malwa” w Zawoni	ul. Spacerowa 4, 55-106 Zawonia
5.	Apteka „Pod Żółtą Wagą” w Zawoni	ul. Milicka 1, 55-106 Zawonia
6.	Punkt Apteczny „Panaceum” w Czeszowie	Czeszów, ul. Marii Konopnickiej 6, 55-106 Zawonia

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni przyjmuje pacjentów z nagłymi zachorowaniami także w soboty, niedziele i święta.

Na terenie gminy brakuje lekarzy takich specjalności, jak: kardiolog, geriatra, okulista, psycholog i neurolog.

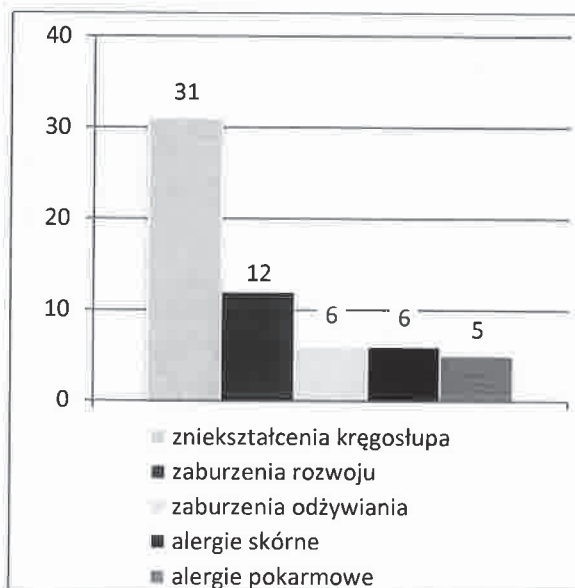
Specjalistyczne świadczenia zdrowotne i świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się poza jej terenem, w Trzebnicy, Będkowie koło Trzebnicy i Wrocławiu. Są to: Szpital im. Św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy (ul. Prusicka 55, 55-100 Trzebnica), Poradnie Specjalistyczne Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu (ul. H.M. Kamieńskiego 73a, 51-124 Wrocław), Ośrodek Medycyny Paliatywnej i Hospicyjnej w Będkowie koło Trzebnicy (Będkowo 1, 55-100 Trzebnica) oraz Pogotowie Ratunkowe w Trzebnicy – Pododdział Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu (ul. Milicka 20, 55-100 Trzebnica).

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni. Wynika z nich, że w 2017 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 82 dzieci i młodzieży oraz 1.078 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zniekształcenia kręgosłupa (31 osób), zaburzenia rozwoju (12), zaburzenia odżywiania, alergie skórne (po 6), alergie pokarmowe (5), choroby tarczycy, otyłość, padaczka, alergie – dychawica oskrzelowa (po 3). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (471 osób), otyłość (257), cukrzycę (111), choroby obwodowego układu nerwowego (66), choroby

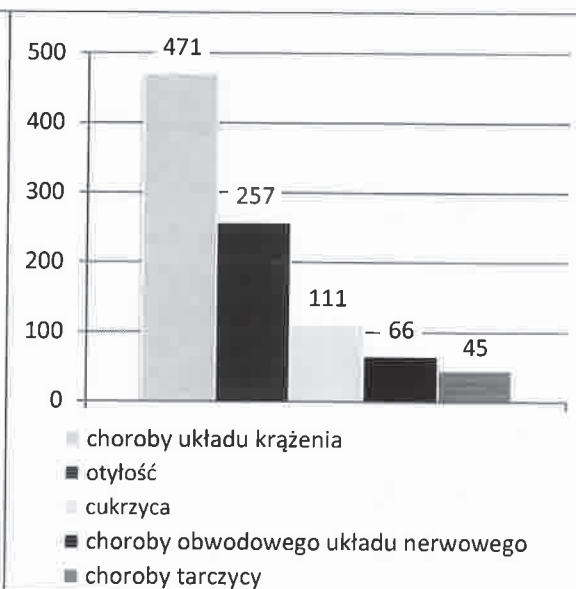
tarczycy (45), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową, przewlekłe choroby układu trawiennego, choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (po 35) oraz nowotwory (15).

Na koniec 2017 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 4.969, w tym 1.107 dzieci i młodzieży oraz 3.862 osoby dorosłe. Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2017 roku**



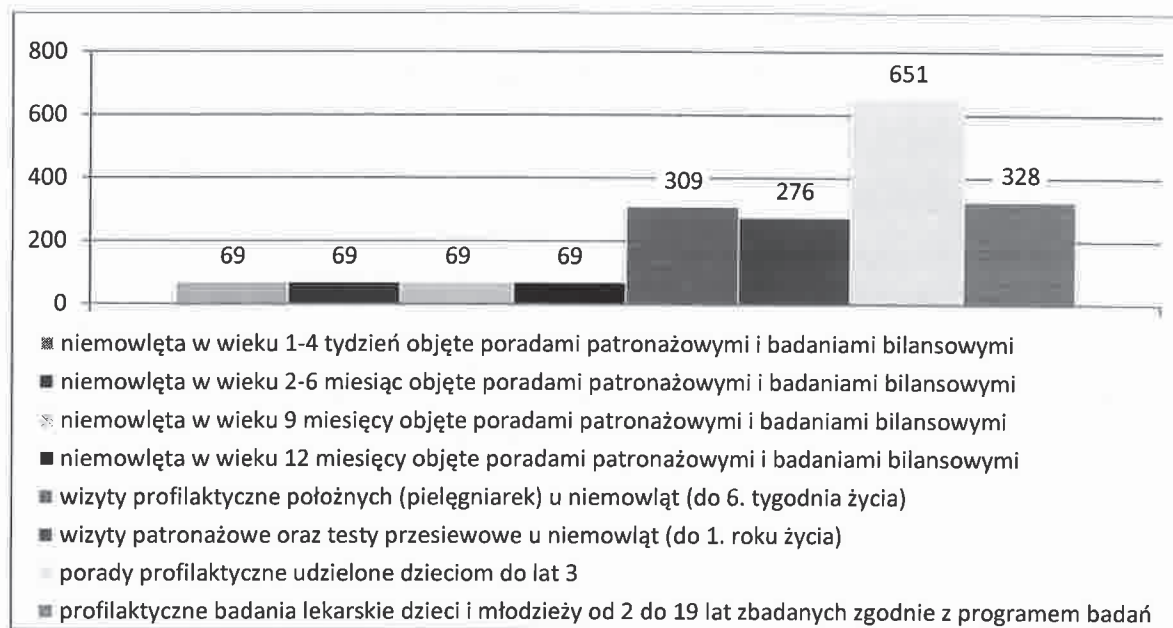
**Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2017 roku**



Źródło danych: Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni.

W 2017 roku Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2017 roku**



Źródło danych: Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni.

W 2017 roku poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 69 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 69 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia, 69 niemowląt w wieku 9 miesięcy oraz 69 niemowląt w wieku 12 miesięcy. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) u niemowląt do 6. tygodnia życia oraz liczba wizyt patronażowych pielęgniarek i testów przesiewowych u niemowląt do 1. roku życia wyniosła odpowiednio 309 i 276. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 651 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 328 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

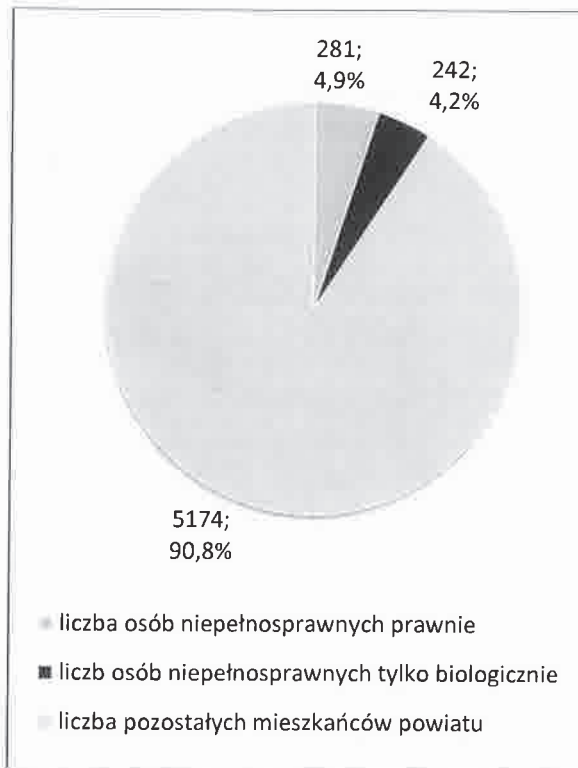
Jedynym, pełnym źródłem informacji, które pozwala ustalić liczbę osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz dokonać ich charakterystyki, są narodowe spisy powszechne.

W poniżej zamieszczonej diagnozie sytuacji tej grupy ludności Gminy Zawonia wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2011 roku.

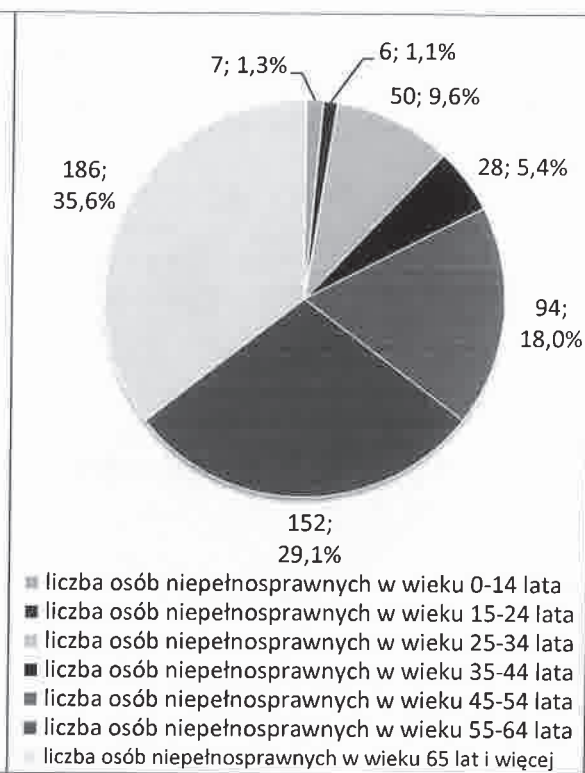
Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, w 2011 roku w Gminie Zawonia mieszkały 523 osoby niepełnosprawne. Wśród nich większość stanowiły kobiety (267 osób, tj. 51,1%) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (281 osób, tj. 53,7%), czyli takie, które w czasie badania posiadały odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały odpowiedniego orzeczenia, ale odczuwały ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku, stanowiły grupę 242 osób (46,3%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 9,2%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku 65 lat i więcej (186 osób), 55-64 lata (152 osoby) i 45-54 lata (94 osoby). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2011 roku**



**Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według grup wieku w 2011 roku**



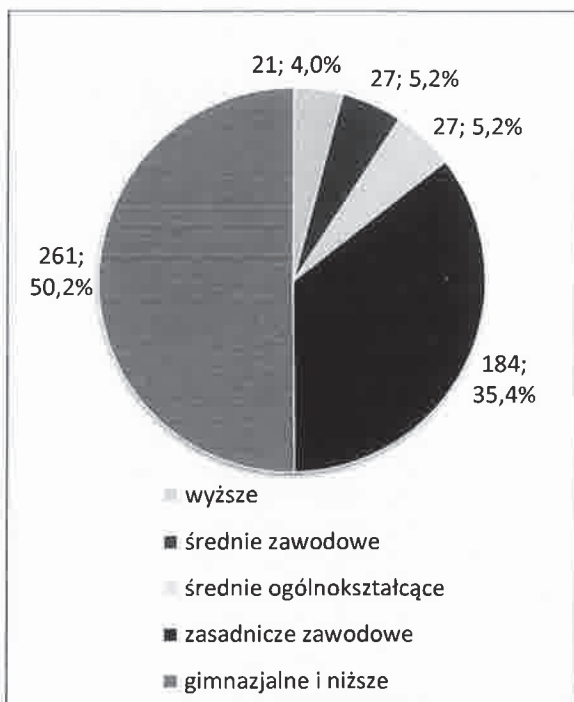
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku 65 lat i więcej stanowiły 33,6% ogółu ludności gminy będącej w tej grupie wieku w 2011 roku. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w każdej kolejnej grupie wiekowej był mniejszy. W gronie osób w wieku 55-64 lata oraz 45-54 lata wynosił on bowiem odpowiednio 20,4% i 11,1%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2011 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (261 osób, tj. 50,2%) oraz zasadniczym zawodowym (184 osoby, tj. 35,4%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące ich statusu na rynku pracy, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (434 osoby, tj. 84,1%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2011 roku**



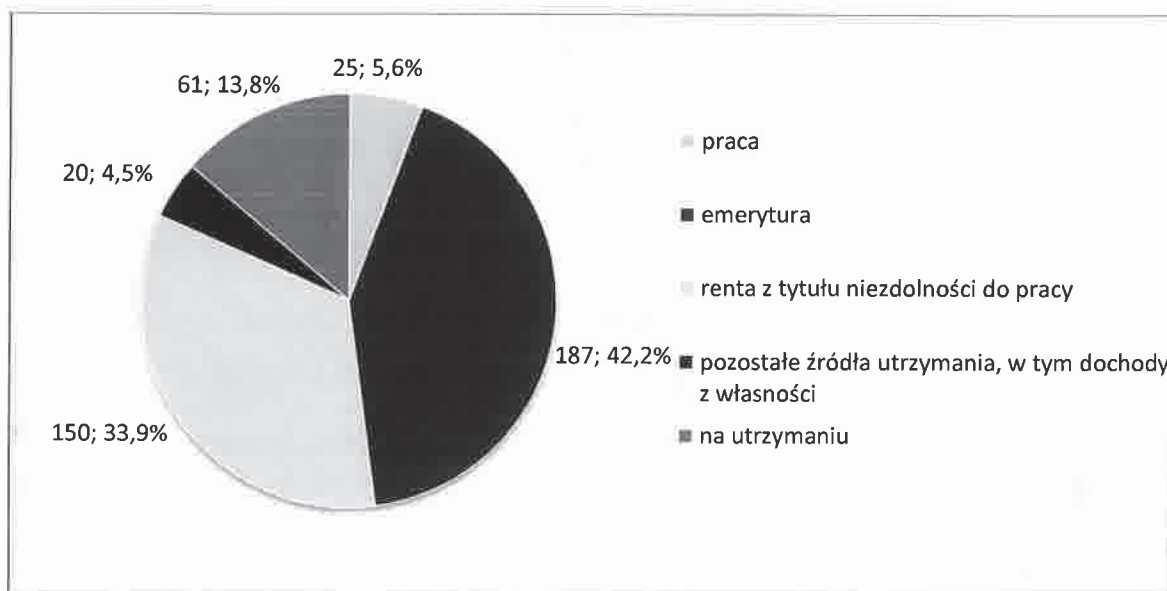
**Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej w gminie według statusu na rynku pracy w 2011 roku**



Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

Posiadane przez osoby niepełnosprawne wykształcenie wpływało nie tylko na ich aktywność zawodową, ale także na ich źródła utrzymania. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według głównych źródeł utrzymania w 2011 roku**

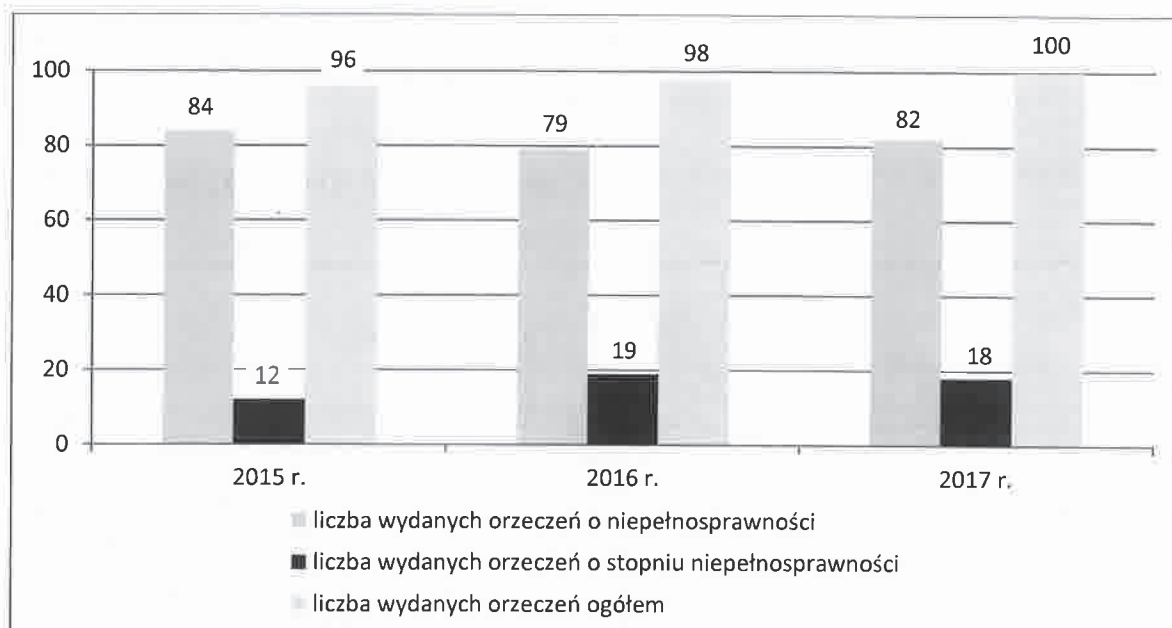


Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

W 2011 roku zdecydowana większość spośród 523 osób niepełnosprawnych w gminie utrzymywała się z emerytury (187 osób, tj. 35,8%) i renty z tytułu niezdolności do pracy (150 osób, tj. 28,7%). Jednocześnie 61 osób niepełnosprawnych (11,7%) pozostawało na utrzymaniu innych, a 25 osób dotkniętych niepełnosprawnością (4,8%) utrzymywało się z pracy.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Zawonia zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Trzebnicy. Według jego danych, w latach 2015-2017 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) utrzymywała się na zbliżonym poziomie (84 w 2015 r., 79 w 2016 r., 82 w 2017 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) w latach 2016-2017 była wyższa niż w 2015 roku (12 w 2015 r., 19 w 2016 r., 18 w 2017 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Trzebnicy do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2015-2017**



Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Trzebnicy.

## 8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym

zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

**Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych**

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

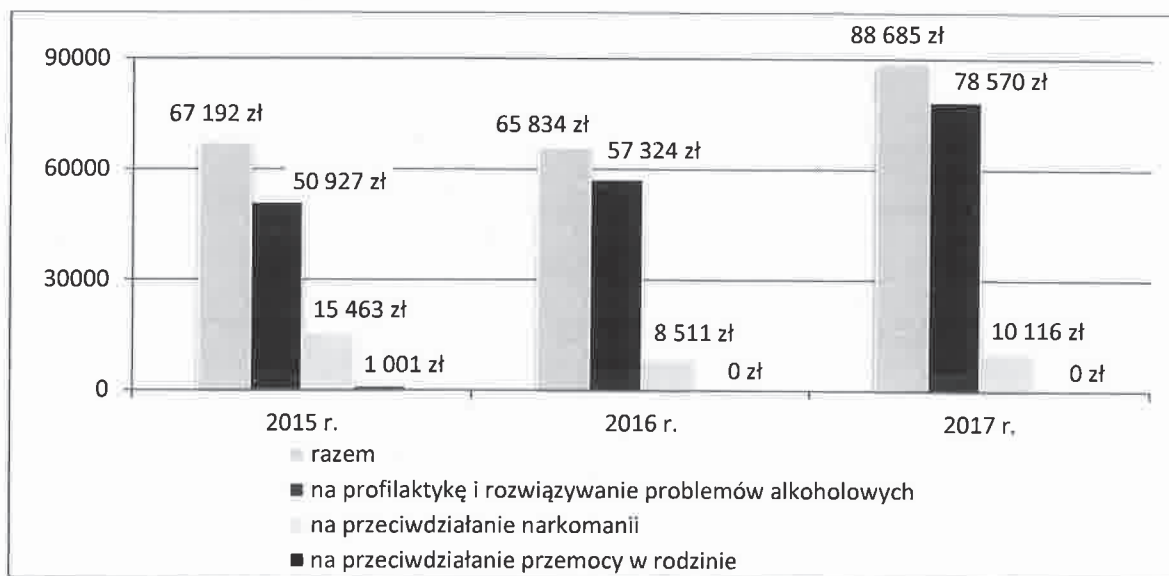
Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Zawonia dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 115 osób uzależnionych od alkoholu (2% populacji), ok. 230 osób współuzależnionych (4% populacji), ok. 288-403 osoby pijące szkodliwie alkohol (5-7% populacji), ok. 230 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji) oraz ok. 153 ofiary przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania

przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Zawonia w latach 2015-2017.

**Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2015-2017**

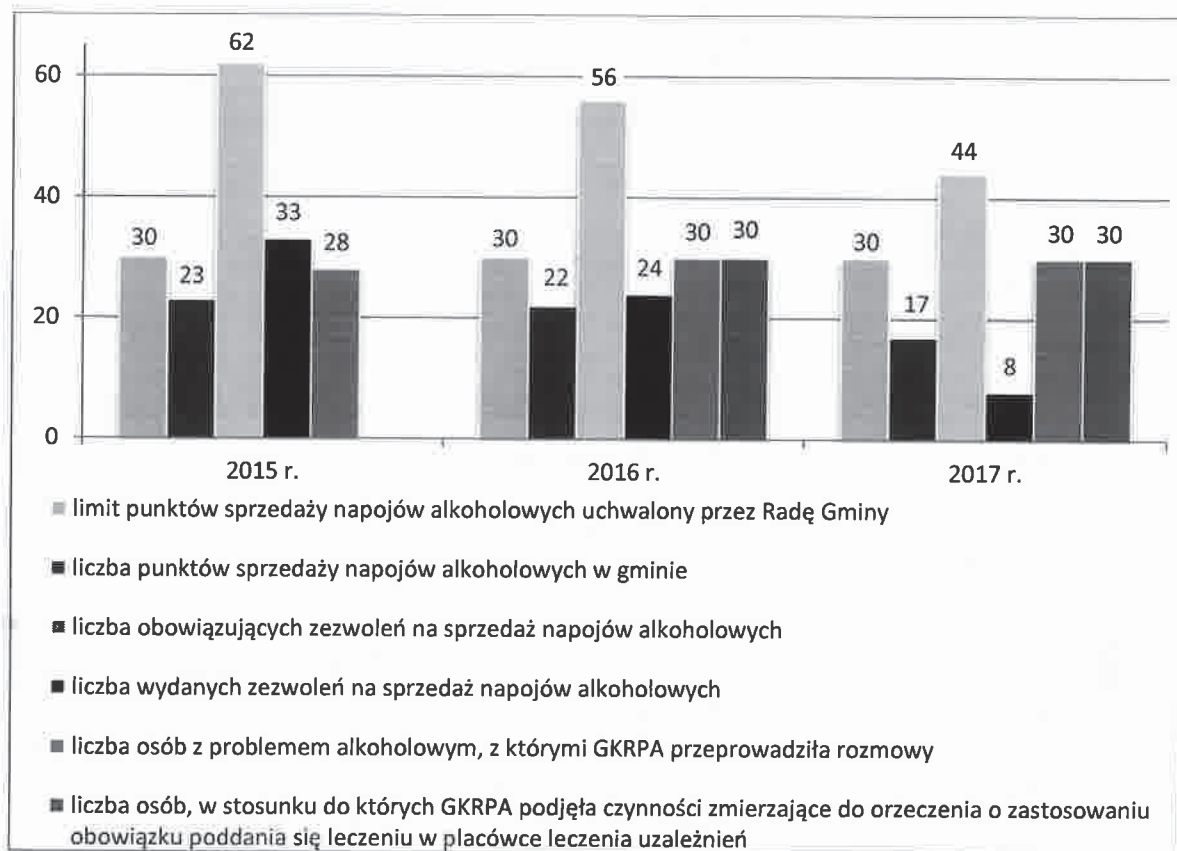


Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

W 2017 roku wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie była wyższa niż w latach 2015-2016 (67.191,78 zł w 2015 r., 65.834,21 zł w 2016 r., 88.685,15 zł w 2017 r.). Wpływ na to miał wzrost kwot przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Zawonia zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2015-2017**



Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

W latach 2015-2017 uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był taki sam (30 w każdym roku). Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zmniejszała się z roku na rok (23 w 2015 r., 22 w 2016 r., 17 w 2017 r.). Stale spadała również liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (62 w 2015 r., 56 w 2016 r., 44 w 2017 r.), podobnie jak liczba wydanych zezwoleń (33 w 2015 r., 24 w 2016 r., 8 w 2017 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2015-2017 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, była na podobnym poziomie (28 w 2015 r., po 30 w latach 2016-2017). W analizowanym okresie GKRPA podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (wobec 30 osób w 2016 i 2017 r.), nie występowała natomiast w tej sprawie do sądu.

W latach 2015-2017 członkowie GKRPA nie kontaktowali się z osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Zawoni – Punkt Konsultacyjny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a we Wrocławiu – Wrocławski Ośrodek Terapii Uzależnień przy Dolnośląskim Centrum Zdrowia Psychicznego.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie**

<b>nazwa jednostki</b>	<b>adres jednostki</b>
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawoni	ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
Punkt Konsultacyjny związany z profilaktyką uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Zawoni	ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni	ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
Wrocławski Ośrodek Terapii Uzależnień przy Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o. o. we Wrocławiu	Wybrzeże J. Conrada-Korzeniowskiego 18, 50-226 Wrocław

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

W działającym w gminie Punkcie Konsultacyjnym usługi świadczy: instruktor terapii uzależnień. W latach 2015-2017 ze wsparcia w Punkcie skorzystało odpowiednio 60, 62 i 96 osób z problemem alkoholowym, odpowiednio 30, 21 i 34 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików), 40 w 2015 roku i 18 w 2016 roku osób doznających przemocy w rodzinie oraz w 2016 roku 2 osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni wynika, że w latach 2015-2017 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu zmniejszała się z roku na rok (16 rodzin liczących 38 osób w 2015 r., 11 rodzin liczących 33 osoby w 2016 r., 6 rodzin

liczących 26 osób w 2017 r.). Jednocześnie w 2015 roku Ośrodek przyznał pomoc społeczną 1 rodzinie (liczącej 2 osoby) zmagającej się z przemocą w rodzinie oraz, w 2017 roku, 1 osobie dotkniętej problemem narkomanii.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W latach 2015-2017 odbyły się po 4 w każdym roku posiedzenia Zespołu, tworzone grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach w związku z otrzymaniem odpowiednio 10, 2 i 14 Niebieskich Kart.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów, zajęć i projektów profilaktyczno-terapeutycznych (np. „Aktywne ferie”, „Wychowanie poprzez sport w Zespole Szkół w Czeszowie”, „Spotkania z muzyką”, „Nowe uzależnienia – ucieczka od rzeczywistości”, „Zagrożenia wokół nas”, „Słoneczne wakacje”, „Stop nałogom”, „Popatrz na świat inaczej”, „Żyj zdrowo – nie pal”, „Mam wybór – nie muszę”, „Bądźmy razem! Aktywnie. Zdrowo. Kolorowo!”), kampanii (np. „Postaw na rodzinę”), prelekcji i pogadań, spektakli (np. „Grudniowa Opowieść”), imprez sportowych, konkursów, koncertów (np. „Czy słowem można zranić?!”), pozalekcyjnych zajęć sportowych, szkoleń i warsztatów dla dzieci, rodziców, nauczycieli i wychowawców (np. „Jak radzić sobie z przeciwnościami losu oraz wypracowanie umiejętności stawiania przed sobą celów w życiu”) oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

W 2017 roku programami profilaktycznymi rekomendowanymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych objęto w gminie 500 uczniów i 7 nauczycieli, programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanymi do dzieci i młodzieży – 500 uczniów i 20 nauczycieli, w jednorazowych prelekcjach i pogadankach uczestniczyło 250 osób, w spektaklach profilaktycznych – 100 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 25 osób, w szkoleniach i warsztatach dla rodziców – 15 osób, w szkoleniach i warsztatach dla nauczycieli i wychowawców – 20 osób, a w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych – 104 osoby.

## 9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Zawonia występuje zjawisko bezdomności. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni. W 2015 roku bezdomność była powodem objęcia świadczeniami pomocy społecznej 3 osób, w 2016 roku 5 osób, a w 2017 roku ponownie 3 osób.

Osoby bezdomne posiadające ostatnie zameldowanie na terenie gminy Zawonia, a przebywające w różnych placówkach na terenie kraju obejmowano pomocą finansową, rzeczową oraz pracą socjalną. W gminie nie ma placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie; osoby takie mogą być kierowane do placówek działających poza jej terenem.

Na terenie powiatu trzebnickiego w 2017 roku działały 4 ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych – 2 w Obornikach Śląskich prowadzone przez Caritas i oferujące pomoc w postaci paczek żywnościowych i odzieży (ul. kard. S. Wyszyńskiego 23, 55-120 Oborniki Śląskie; w 2018 roku punkt wydawania i przyjmowania odzieży zawiesił działalność) oraz 1 w Trzebnicy i 1 w Żmigrodzie – oba zajmują się wydawaniem gorących posiłków. Placówkę w Trzebnicy (ul. ks. W. Bochenka 30, 55-100 Trzebnica) prowadzi Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza, a w Żmigrodzie (ul. Kościelna 1, 55-140 Żmigród) Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Trójcy Świętej.

## 10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Za ochronę mieszkańców oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Zawonia odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy (ul. ks. Bochenka 8, 55-100 Trzebnica). Według jej danych, w 2017 roku na terenie gminy odnotowano 12 przestępstw. Wśród nich najwięcej było kradzieży mienia (7).

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępczość w gminie w 2017 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież mienia	7
kradzież z włamaniem	3
bójka i pobicie	1
uszkodzenie mienia	1

Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy.

## 11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb

i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Zawonia wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

Realizując zadania GOPS współpracuje m.in. z Urzędem Gminy w Zawoni, radnymi i sołtysami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w Trzebnicy, placówkami oświatowymi, kulturalnymi i zdrowotnymi w gminie i powiecie, Komendą Powiatową Policji w Trzebnicy, Sądem Rejonowym w Trzebnicy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Dolnośląskim Ośrodkiem Polityki Społecznej we Wrocławiu.

W 2017 roku kadre Ośrodka stanowiło 8 osób, w tym kierownik, 3 pracowników socjalnych, główny księgowy oraz pracownicy ds. świadczeń rodzinnych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego. Ośrodek zatrudniał również asystenta rodziny i pracowników świadczących usługi opiekuńcze.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bo na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.969 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 9. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2017 roku**

	<b>liczba osób</b>
<b>kadra kierownicza</b>	<b>1</b>
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1

<b>pracownicy socjalni</b>	<b>3</b>
wykształcenie wyższe	0
wykształcenie średnie	3
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
<b>pozostali pracownicy</b>	<b>4</b>
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	0
wykształcenie inne	1
<b>wolontariusze</b>	<b>0</b>
<b>pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego</b>	<b>0</b>
<b>staże</b>	<b>1</b>

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

W latach 2016-2017 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były znacznie wyższe niż w 2015 roku (3.495.087 zł w 2015 r., 7.072.848 zł w 2016 r., 8.022.983 zł w 2017 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w 2016 roku wydatkowano 3.103.596 zł, a w 2017 roku 4.189.472 zł.

W analizowanym okresie systematycznie zwiększały się środki finansowe przeznaczone m.in. na: przeciwdziałanie alkoholizmowi, usługi opiekuńcze, świadczenia rodzinne i utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej. Stale zmniejszały się natomiast kwoty wydatkowane m.in. na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a także pomoc materialną dla uczniów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2015-2017**

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2015 r.	w 2016 r.	w 2017 r.
<b>ochrona zdrowia</b>			
przeciwdziałanie narkomanii	15.463	8.511	10.116
przeciwdziałanie alkoholizmowi	50.927	57.324	78.570

<b>pomoc społeczna</b>			
domy pomocy społecznej	124.935	102.859	63.972
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1.001	0	0
składki na ubezpieczenia zdrowotne	26.307	35.228	35.464
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	355.717	339.655	270.871
dodatki mieszkaniowe	7.179	2.868	0
zasiłki stałe	143.224	194.362	171.853
Ośrodek Pomocy Społecznej	308.215	330.459	315.877
usługi opiekuńcze	61.239	62.756	68.504
pomoc w zakresie dożywiania	148.717	218.832	162.706
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	8.000
<b>rodzina</b>			
świadczenie wychowawcze	X	3.103.596	4.189.472
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.061.900	2.453.465	2.497.394
wspieranie rodziny	23.946	8.439	28.221
rodziny zastępcze	7.920	19.802	25.476
działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	0	0	2.518
<b>edukacyjna opieka wychowawcza</b>			
pomoc materialna dla uczniów	158.397	134.692	93.969
<b>ogółem</b>	<b>7.648.422</b>	<b>13.413.544</b>	<b>14.802.801</b>
<b>w tym w budżecie GOPS-u</b>	<b>6.894.695</b>	<b>13.001.326</b>	<b>14.358.455</b>

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

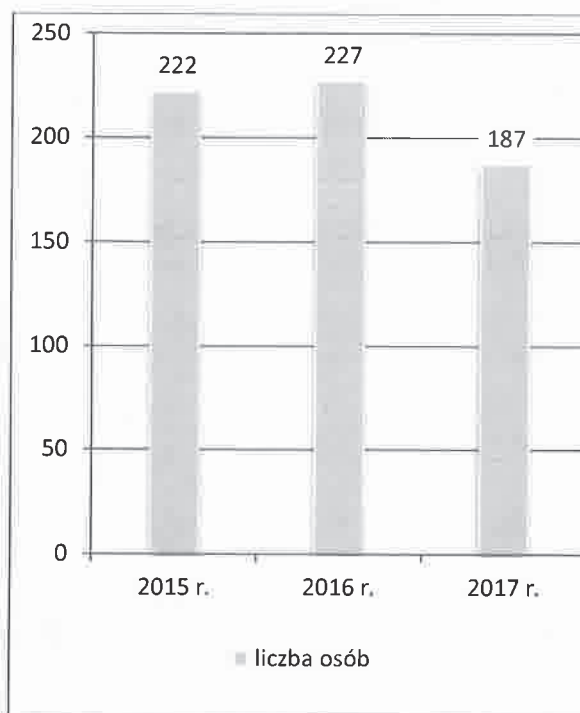
W 2017 roku liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, była niższa niż w latach 2015-2016 (222 w 2015 r., 227 w 2016 r., 187 w 2017 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (583 w 2015 r., 590 w 2016 r., 486 w 2017 r.).

Większość odbiorców wsparcia udzielanego przez GOPS stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (225 w 2015 r., 202 w 2016 r., 151 w 2017 r.).

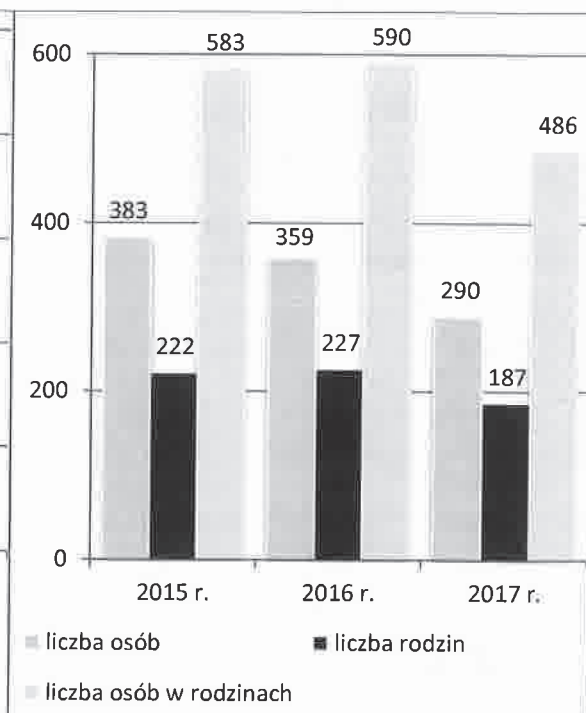
W latach 2015-2017 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, systematycznie zmniejszała się (z 472 w 2015 r. do 340 w 2017 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne (z 344 w 2015 r. do 292 w 2017 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

**Wykres 28. Osoby w gminie, którym w latach 2015-2017 udzielono pomocy i wsparcia**

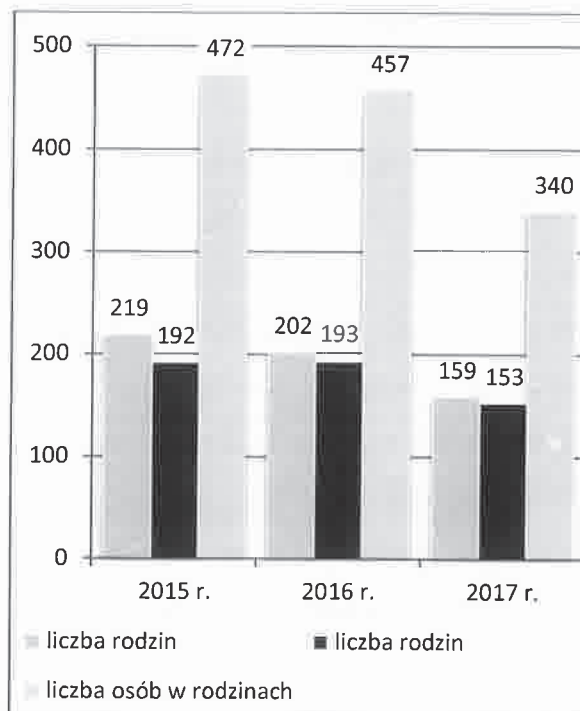


**Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie**

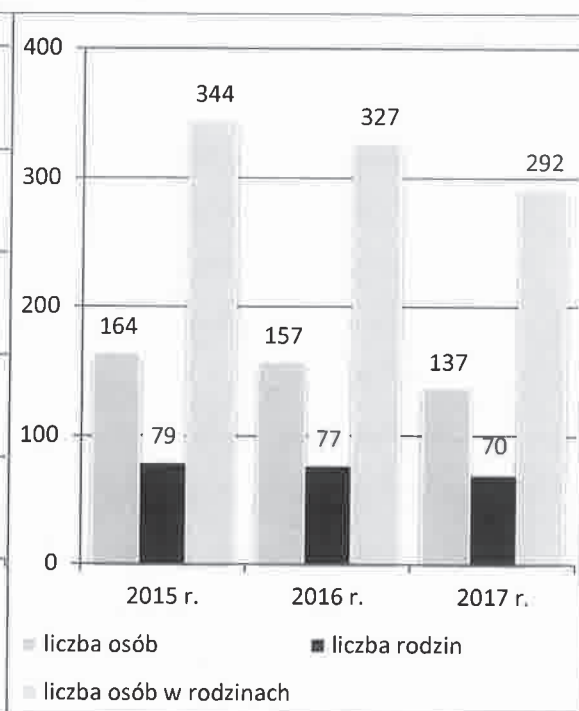


Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

**Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie pieniężne**



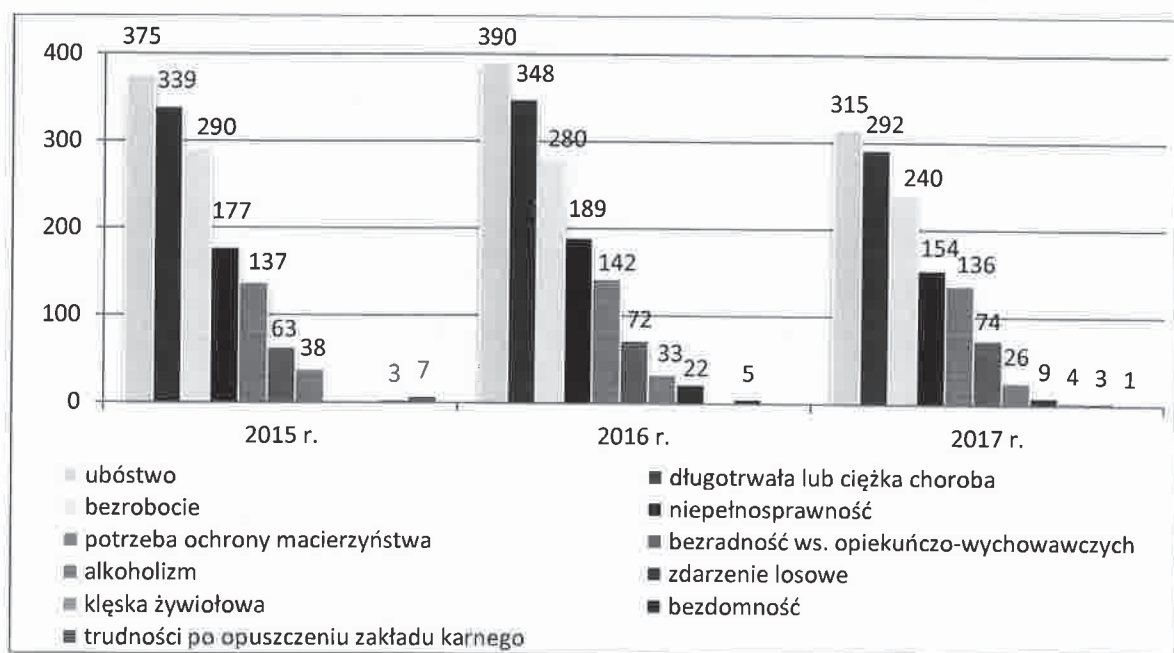
**Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie niepieniężne**



Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2015-2017 dominującymi powodami przyznawania świadczeń pomocy społecznej były ogólnie rozumiane ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Liczne grupy stanowiły również rodziny dotknięte niepełnosprawnością i wymagające ochrony macierzyństwa.

**Wykres 32. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017 (liczba osób w rodzinach)**



Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

W 2017 roku, w stosunku do lat 2015-2016, zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, tj. ubóstwa (375 w 2015 r., 390 w 2016 r., 315 w 2017 r.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (339 w 2015 r., 348 w 2016 r., 292 w 2017 r.), bezrobocia (290 w 2015 r., 280 w 2016 r., 240 w 2017 r.), a także alkoholizmu (38 w 2015 r., 33 w 2016 r., 26 w 2017 r.).

Jednocześnie zwiększyła się liczba odbiorców pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 63 w 2015 r. do 74 w 2017 r.), a na zbliżonym poziomie pozostawała liczba świadczeniobiorców wymagających ochrony macierzyństwa (137 w 2015 r., 142 w 2016 r. i 136 w 2017 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2015-2017**

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
pieniężne	zasiłek stały	31	35	38	312	376	328
	zasiłek okresowy	134	128	89	725	631	517
	zasiłek celowy	111	110	93	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	65	65	73	139	182	206
niepieniężne	posiłek	178	163	134	18.473	16.887	15.630
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	178	163	134	18.473	16.887	15.630
	schronienie	0	0	1	0	0	52
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	1	0	0	1
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	6	5	5	64	53	38
usługi	usługi opiekuńcze	4	4	6	3.450	3.536	3.518
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0	0	0	X	X	X
	praca socjalna	62*	75*	62*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0	0	0	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X

wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	13* (1)	12* (1)	10* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	7.920	19.802	27.994	X	X	X

\*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielanymi formami pomocy w latach 2015-2017 były zasiłek okresowy i celowy. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W analizowanym okresie liczba osób, które z niego skorzystały systematycznie malała (ze 134 w 2015 r. do 89 w 2017 roku).

Zasiłek celowy jest natomiast przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w 2017 roku była mniejsza niż w latach 2015-2016 (111 w 2015 r., 110 w 2016 r. i 93 w 2017 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2015-2017 liczba osób objętych posiłkiem stale zmniejszała się (ze 178 w 2015 r. do 134 w 2017 r.).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. W latach 2015-2017 gmina pokrywała koszt pobytu w domach pomocy społecznej za odpowiednio 6, 5 i 5 osób.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Prowadzoną w gminie pracę socjalną realizowano poprzez wizyty i odwiedziny w środowiskach, aktywizację zawodową, motywowanie do podjęcia i utrzymania pracy, reprezentowanie interesów klientów w instytucjach, pomoc w wypełnianiu dokumentów w celu uzyskania przysługujących uprawnień i świadczeń, m.in. z ZUS, KRUS, PCPR. Pracownicy socjalni w ramach realizowanej pracy socjalnej udostępniali druki, udzielali informacji i pomagali klientom wypełniać i kompletować wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz dokumenty niezbędne do ustalenia niezdolności do pracy. Praca socjalna dotyczyła również łagodzenia konfliktów rodzinnych, udzielania wskazówek dotyczących racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pracownicy socjalni organizowali zbiórki odzieży, obuwia, mebli i sprzętu domowego dla osób i rodzin pozostających w trudnej sytuacji, prowadzili rekrutację dzieci na bezpłatne kolonie oraz współpracowali z rodzinami w zakresie zapewnienia odpowiedniego wyposażenia dla dzieci.

W gminie świadczone również usługi opiekuńcze, które wykonywała zatrudniona na pełny etat opiekunka, a także 4 osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenie. Liczba osób objętych tą formą pomocy była na zbliżonym poziomie (po 4 w latach 2015-2016, 6 w 2017 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował także zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając asystenta rodziny. Podejmował on działania skierowane zarówno do rodziców, jak i dzieci z rodzin objętych opieką, zajmując się m.in. pedagogizacją rodziców dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, działaniami na rzecz odbudowy więzi rodzinnych oraz poradnictwem i treningami w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. W latach 2015-2017 wydatki na ten cel rosły z roku na rok (z 7.920 zł w 2015 r. do 27.994 zł w 2017 r.). W 2015 roku w pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z gminy, rok później 6 dzieci, a w 2017 roku 7 dzieci, w tym 6 w rodzinach zastępczych i 1 w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W analizowanym okresie GOPS realizował też zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2015 roku Zespół prowadził 10 nowych procedur „Niebieskie Karty”, a także kontynuował procedury podjęte w latach wcześniejszych, rok później prowadził 2 procedury, a w 2017 roku 14 procedur.

W latach 2015-2017 w gminie wypłacano stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. W latach 2015-2017 liczba osób objętych tą formą pomocy ulegała wahaniom (103 w 2015 r., 125 w 2016 r., 104 w 2017 r.)

W gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2017 roku wydano 32 karty, w tym 11 dla rodziców i 21 dla dzieci.

W 2016 roku GOPS w Zawoni rozpoczął realizację zadania wynikającego z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. W 2016 roku przyznano świadczenia dla 454 rodzin, a liczba wypłacanych świadczeń wyniosła 6.221. Z kolei w 2017 roku liczba rodzin, którym przyznano świadczenie, wzrosła do 510, a liczba wypłacanych świadczeń do 8.278.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2016-2017 ogólna liczba udzielonych świadczeń była wyższa niż w 2015 roku (11.134 w 2015 r., 11.857 w 2016 r., 11.716 w 2017 r.). Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków ulegała wahaniom (8.835 w 2015 r., 9.334 w 2016 r., 8.977 w 2017 r.), z kolei liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych zwiększała się z roku na rok (z 1.690 w 2015 r. do 1.816 w 2017 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
<b>zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych</b>			
liczba świadczeń	7.653	8.319	8.203
<b>zasiłek pielęgnacyjny</b>			
liczba świadczeń	1.679	1.690	1.857
<b>świadczenia pielęgnacyjne</b>			
liczba świadczeń	278	291	306
<b>dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego</b>			
liczba świadczeń	0	X	X
<b>specjalny zasiłek opiekuńczy</b>			
liczba świadczeń	97	164	146
<b>jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka</b>			
liczba świadczeń	41	55	39
<b>świadczenie rodzicielskie</b>			
liczba świadczeń	X	177	224
<b>ogółem</b>			
liczba świadczeń	9.748	10.696	10.775
<b>zasiłek dla opiekunów</b>			
liczba świadczeń	360	300	226

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2015-2017 GOPS wypłacił odpowiednio 360, 300 i 226 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 187.235, 155.532 i 117.520 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2015-2017 liczba tych składek zwiększała się z roku na rok (423 w 2015 r., 553 w 2016 r., 562 w 2017 r.), podobnie jak ich wartość (94.469 zł w 2015 r., 116.822 zł w 2016 r., 126.815 zł w 2017 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2015-2017 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (36 w 2015 r., 32 w 2016 r., 37 w 2017 r.), a liczba wypłaconych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 606 w 2015 r. do 499 w 2017 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2017**

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	36	32	37
liczba wypłaconych świadczeń	606	589	499
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	204.550	196.394	172.477

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Zawonia, obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, nie funkcjonują żadne instytucje wsparcia. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 14. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy**

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
<b>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy,</b> ul. T. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica.	<b>Zakres oferowanych usług:</b> realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej, pieczy zastępczej – w szczególności poradnictwo prawne, interwencje, mediacje, pomoc w załatwianiu formalności, kierowanie do placówek pomocy społecznej, nadzór nad placówkami. <b>Kategoria klienta:</b> mieszkańcy powiatu – w szczególności osoby niepełnosprawne; rodziny zastępcze, mieszkańcy DPS, osoby w kryzysie, uchodźcy, kadra pomocy społecznej

<b>Dom Pomocy Społecznej w Obornikach Śląskich,</b> ul. kard. S. Wyszyńskiego 33, 55-120 Oborniki Śląskie.	<b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby somatycznie chore.
<b>Dom Pomocy Społecznej w Obornikach Śląskich, Filia w Rościszewicach,</b> ul. Polna 43, 55-120 Oborniki Śląskie.	<b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby psychicznie chore.
<b>Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Obornikach Śląskich</b> ul. kard. S. Wyszyńskiego 33, 55-120 Oborniki Śląskie	<b>Zakres oferowanych usług:</b> wsparcie dzienne mające na celu utrzymanie w środowisku zamieszkania oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych im do możliwie najbardziej samodzielnego życia (m.in. terapia zajęciowa). <b>Kategoria klienta:</b> osoby z zaburzeniami psychicznymi.
<b>Dom Dziecka w Obornikach Śląskich,</b> ul. Parkowa 4, 55-120 Oborniki Śląskie.	<b>Zakres oferowanych usług:</b> placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie. <b>Kategoria klienta:</b> dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
<b>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Trzebnicy,</b> ul. Nowa 1, 55-100 Trzebnica.	<b>Zakres oferowanych usług:</b> wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny i szkoły, wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, pomoc psychologiczno-pedagogiczna i logopedyczna dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych, diagnozowanie potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży. <b>Kategoria klienta:</b> dzieci i młodzież oraz ich rodzice i nauczyciele.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Starostwo Powiatowe w Trzebnicy.

## 12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków

i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Zawonia funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada Program współpracy Gminy Zawonia z organizacjami pozarządowymi, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

**Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie**

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	<b>Stowarzyszenie Aktywni dla Gminy Zawonia</b> , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Wspomaganie integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, działalność na rzecz poprawy warunków życia i pracy mieszkańców, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i historycznego oraz krajoznawstwa, ochrona i promocja zdrowia, upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji.
2.	<b>Stowarzyszenie na rzecz rozwoju mieszkańców Czeszowa „PRO FUTURO”</b> , Czeszów, ul. M. Konopnickiej 18, 55-106 Zawonia.	Tworzenie warunków do rozwoju intelektualnego, emocjonalnego, społecznego, artystycznego, fizycznego i duchowego mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem młodego pokolenia, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, ochrona i promocja zdrowia, działalność charytatywna.
3.	<b>Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Skotniki</b> , Skotniki 7, 55-106 Zawonia.	Wspieranie zrównoważonego rozwoju wsi Skotniki, promowanie Skotnik, gminy Zawonia oraz regionu wzgórz trzebnickich i jego mieszkańców, wspieranie rozwoju kulturalnego, sportowego i oświatowego, organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży.
4.	<b>Stowarzyszenie Sołtysów na Rzecz Rozwoju Gminy Zawonia</b> , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Podejmowanie działań na rzecz społecznego, kulturalnego i gospodarczego rozwoju sołectw gminy Zawonia, realizowanie inicjatyw społecznych służących dobru mieszkańców, integrowanie lokalnych wspólnot obywatelskich.
5.	<b>Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Terenowe nr 10 w Czeszowie</b> , Czeszów, ul. Milicka 11, 55-106 Zawonia.	Zabieganie o poprawę warunków życia społeczności emeryckiej i organizowanie spotkań integracyjnych.
6.	<b>Stowarzyszenie Św. Magdaleny</b> , ul. Szkolna 1, 55-106 Zawonia.	Restauracja i remont budynku byłego kościoła ewangelickiego w Zawoni oraz przekształcenie go w nowatorski ośrodek inicjatyw kulturalnych pod nazwą „Świątynia Artystów”, a także prowadzenie w nim szerokiej działalności kulturalnej i edukacyjnej.

7.	<b>Polskie Towarzystwo Hirudologiczne,</b> Tarnowiec 96, 55-106 Zawonia.	Działalność w zakresie ochrony zdrowia.
8.	<b>Stowarzyszenie Turystyki Rowerowej i Kultury Fizycznej Gminy Zawonia,</b> ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Wszechstronne krzewienie kultury fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem środowiska wiejskiego.
9.	<b>Stowarzyszenie Klubu Sportowego „Victoria Zawonia”,</b> 55-106 Zawonia.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
10.	<b>Stowarzyszenie Automobilklub Moto Zawonia,</b> ul. Oleśnicka 11, 55-106 Zawonia.	Organizowanie imprez i zawodów sportowych podnoszących umiejętności w zakresie techniki jazdy pojazdami motorowymi i samochodowymi, stwarzanie możliwości rozwoju sportu motorowego i samochodowego.
11.	<b>Stowarzyszenie Motocyklowe „Blood Brothers”,</b> Czeszów, ul. Trzebnicka 2, 55-106 Zawonia.	Działalność na rzecz promocji sportów motocyklowych, bezpieczeństwa drogowego, pomoc motocyklistom poszkodowanym w wypadkach i ich rodzinom, szkolenia dotyczące ratowania życia, integracja środowisk motocyklowych.
12.	<b>Stowarzyszenie LZS Niedary,</b> Niedary 20, 55-106 Zawonia.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
13.	<b>KP „Czarni” Prawocice,</b> Prawocice 6, 55-106 Zawonia.	
14.	<b>Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe Zawonia,</b> ul. Trzebnicka 13, 55-106 Zawonia.	
15.	<b>Klub Sportowy Iskra Rzędziszowice,</b> Rzędziszowice 16, lok. 3, 55-106 Zawonia.	
16.	<b>Ludowy Klub Sportowy Czeszów,</b> Czeszów, ul. M. Konopnickiej 1, 55-106 Zawonia.	
17.	<b>Stowarzyszenie Klubu Sportowego „Victoria Zawonia”,</b> ul. Szkolna 1, 55-106 Zawonia.	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
18.	<b>Uczniowski Klub Sportowy Astor Głuchów w Głuchowie,</b> Głuchów Dolny 12, 55-106 Zawonia.	
19.	<b>Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Kleks” w Zawoni,</b> ul. Szkolna 20, 55-106 Zawonia.	

20.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Zawoni</b> , ul Zielona 2, 55-106 Zawonia.	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
21.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Czeszowie</b> , Czeszów, ul. Milicka 7, 55-106 Zawonia.	
22.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Złotowie</b> , Złotów 13, 55-106 Zawonia.	

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia, [www.bazy.ngo.pl](http://www.bazy.ngo.pl)

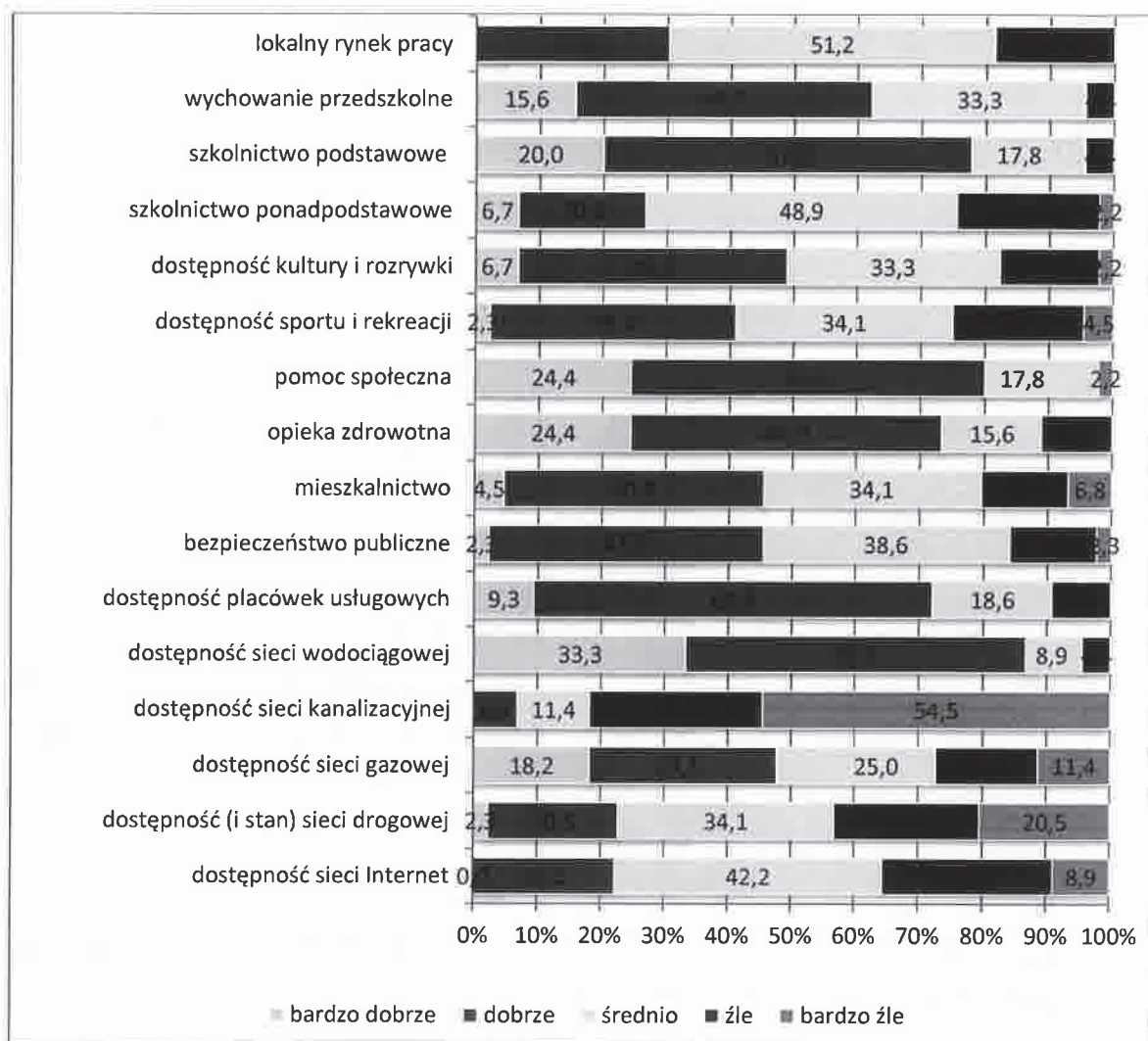
### 13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Zawonia posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 45 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 33. Warunki życia w gminie**



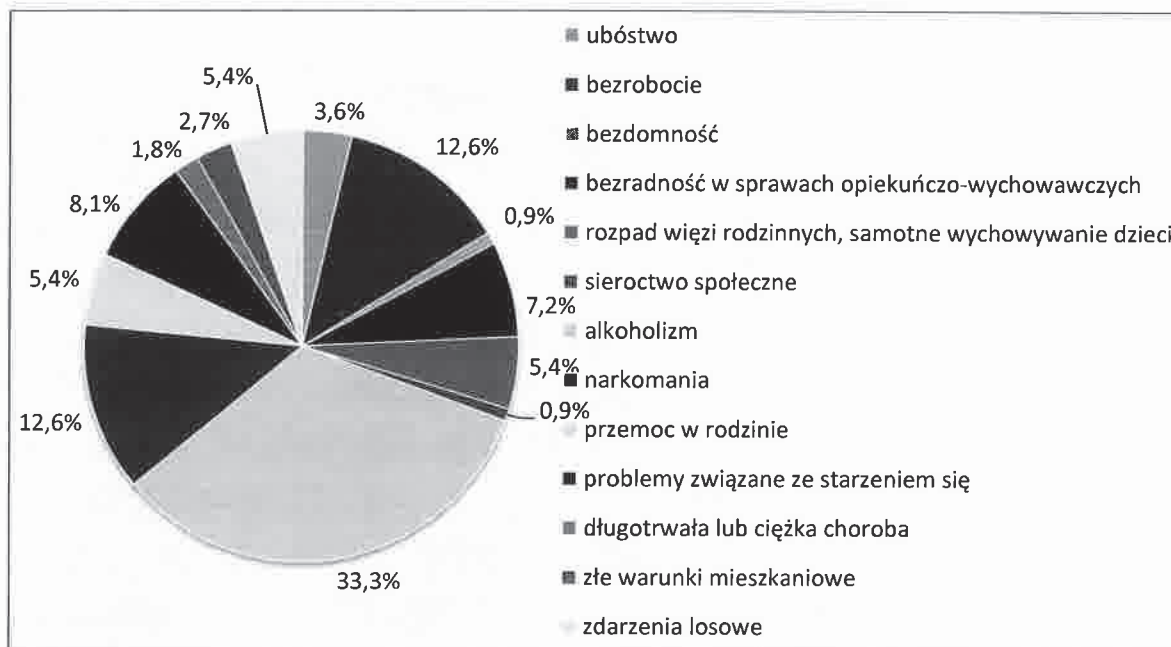
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 86,6% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną (łącznie 80% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostęp do szkolnictwa podstawowego (w sumie 77,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), opieki zdrowotnej (w sumie 73,3% ocen dobrych i bardzo dobrych) i placówek usługowych (łącznie 72,1% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostępność sieci kanalizacyjnej (w sumie 81,8% ocen bardzo złych i złych), a także dostępność (i stan) sieci drogowej (łącznie 43,2% ocen złych i bardzo złych) oraz dostęp do sieci Internet (w sumie 35,6% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 34. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy**

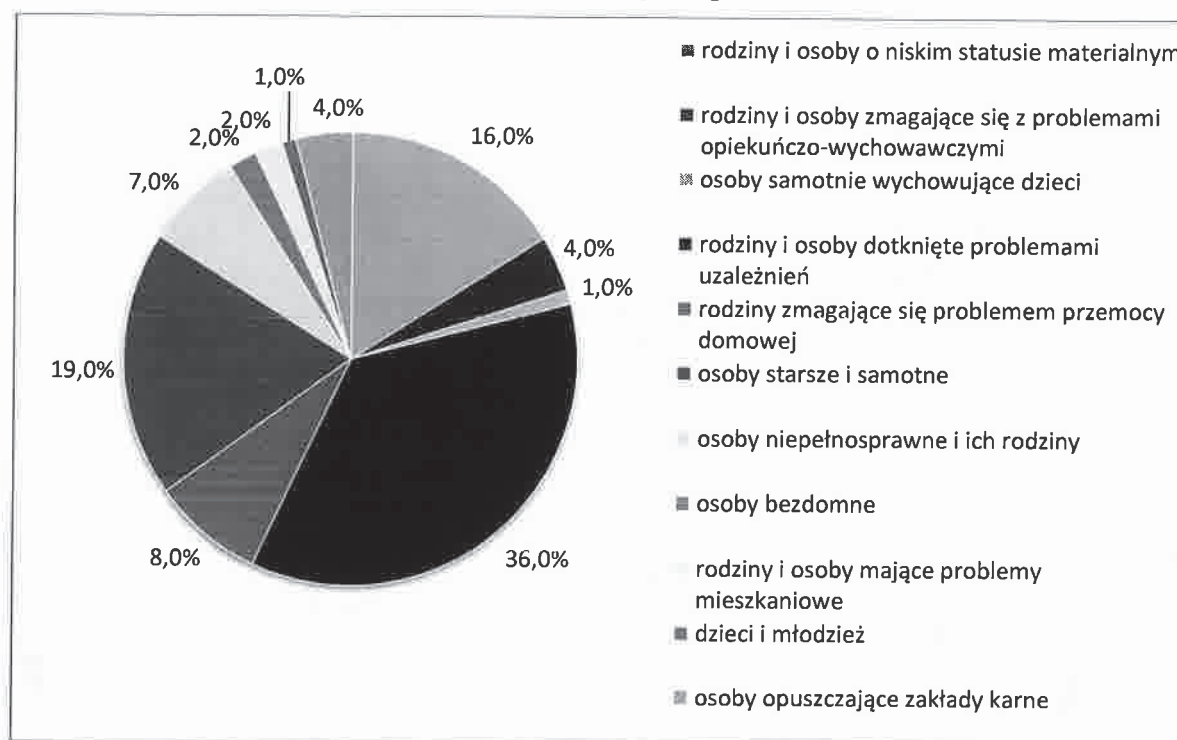


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (33,3%), a także bezrobocie, narkomania (po 12,6%), problemy związane ze starzeniem się (8,1%), bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz zaniedbanie dzieci (7,2%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 35. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie**



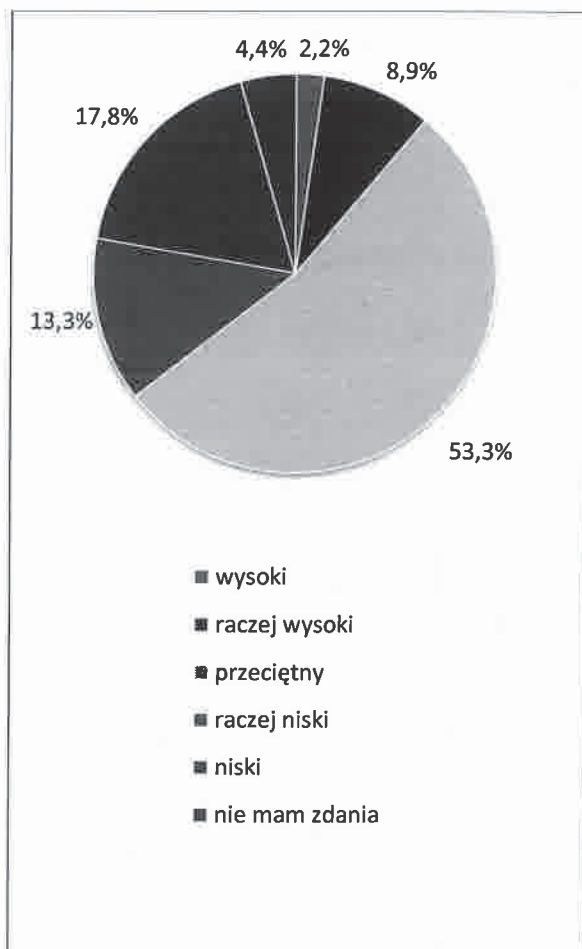
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (36%).

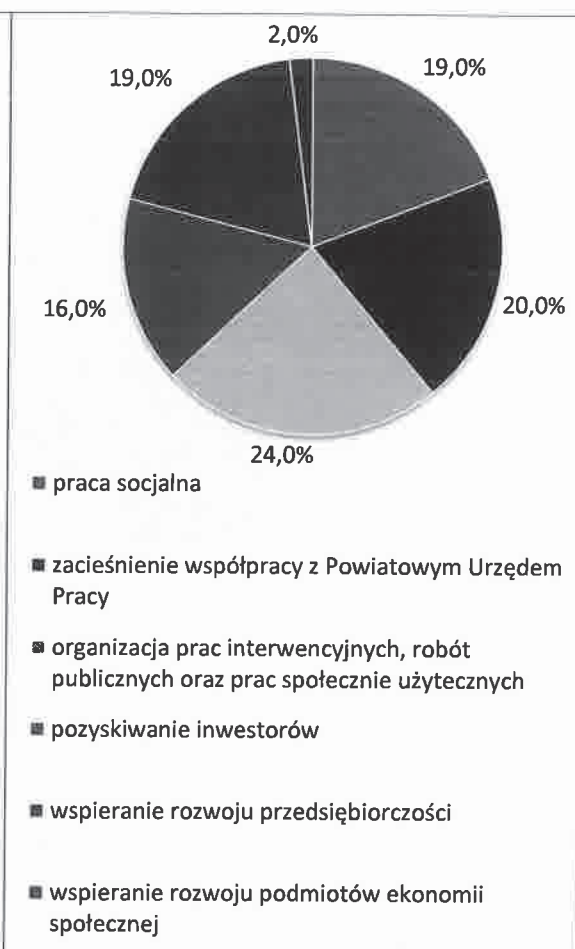
Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są również osoby starsze i samotne (19%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (16%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 36. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**



**Wykres 37. Jakiego działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**



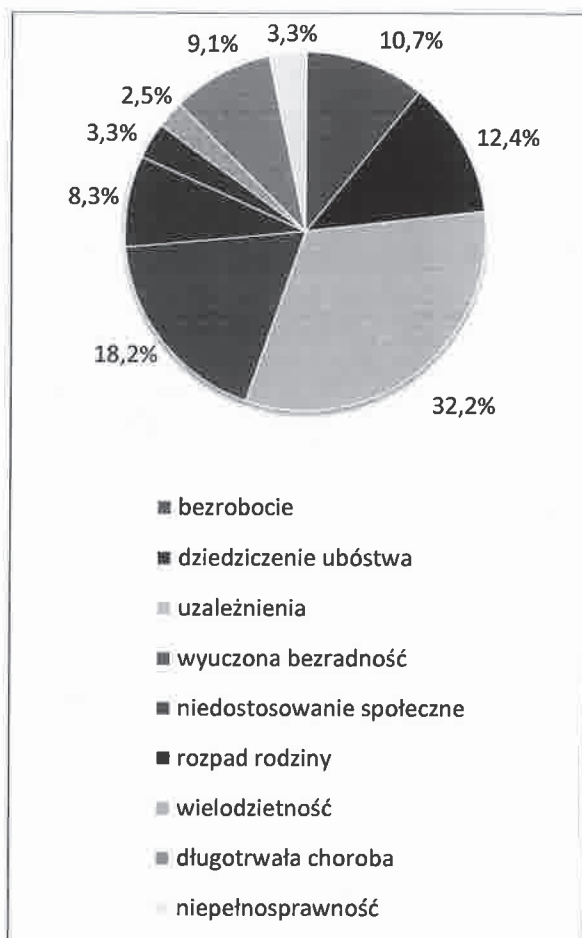
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (53,3%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie łącznie 31,3% badanych uznało go za niski lub raczej niski, a w sumie 11,1% za raczej wysoki lub wysoki.

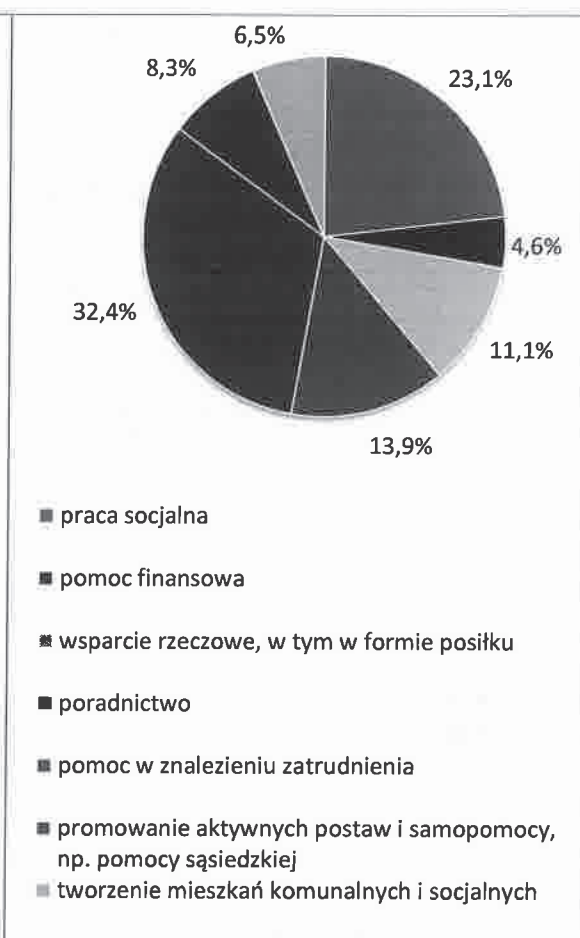
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (24%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (20%), prowadzenie pracy socjalnej i wspieranie przedsiębiorczości (po 19%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 38. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?**



**Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?**



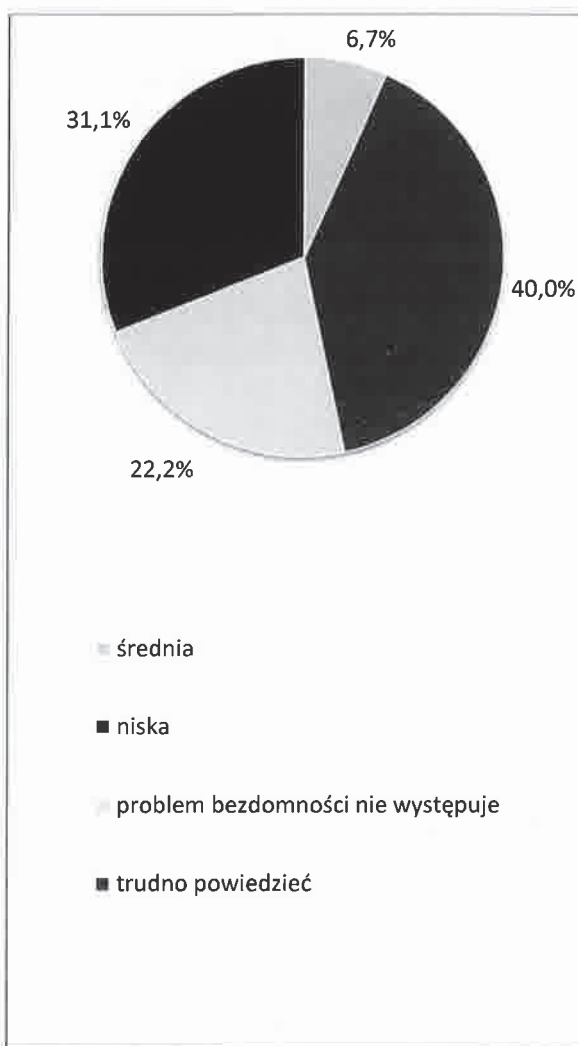
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (32,2%), a także wyuczoną bezradność (18,2%), dziedziczenie ubóstwa (12,4%) i bezrobocie (10,7%).

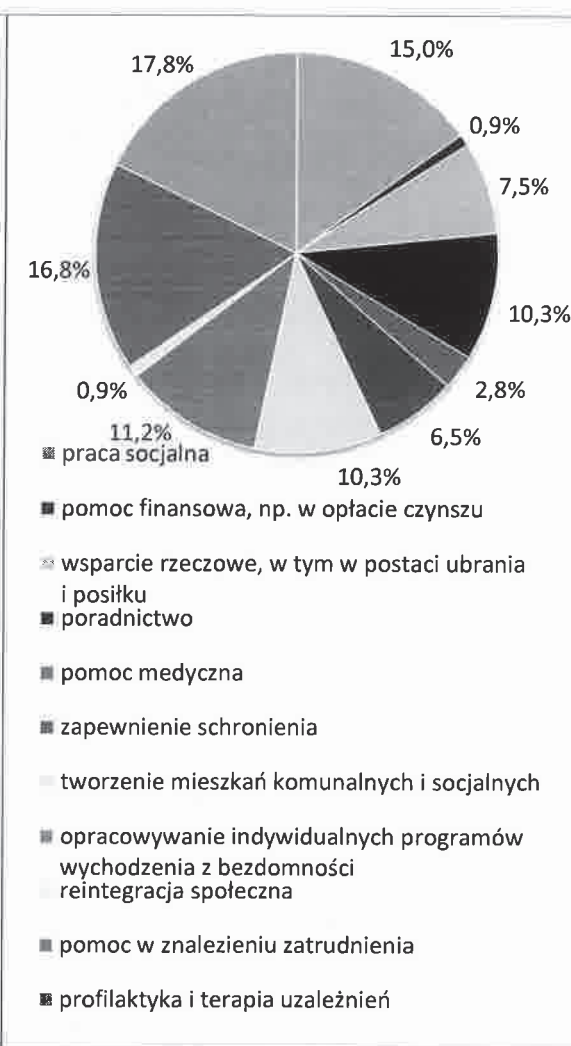
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,4%) i prowadzić pracę socjalną (23,1%). Duże znaczenie przywiązywali również do świadczenia poradnictwa (13,9%) oraz wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (11,1%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 40. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?**



**Wykres 41. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?**



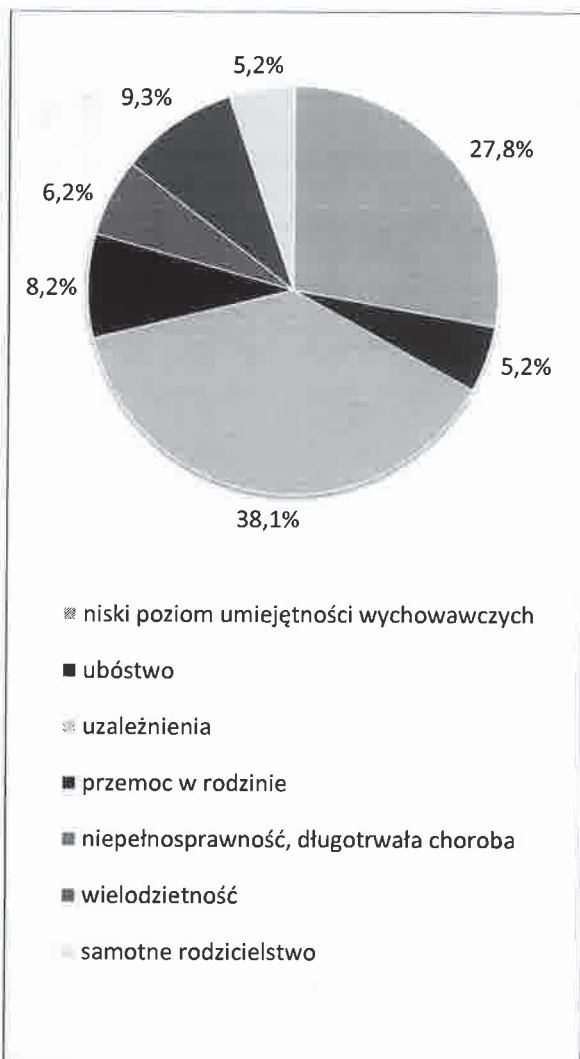
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (40%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 31,1% ankietowanych nie miało zdania w tej sprawie, a 22,2% przyznało, że problem ten w gminie nie występuje.

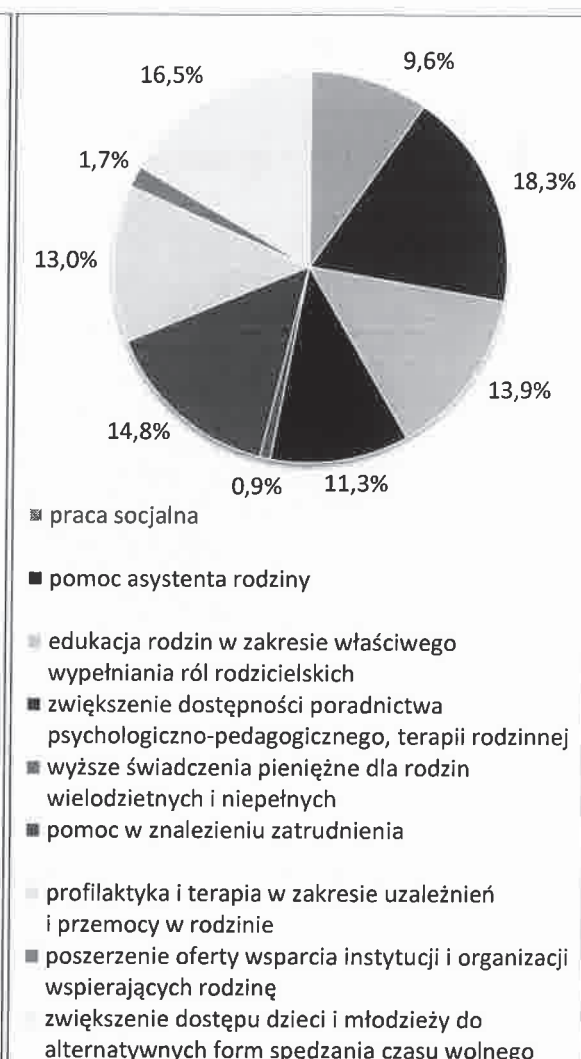
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (17,8%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (16,8%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (15%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 42. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie**



**Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?**



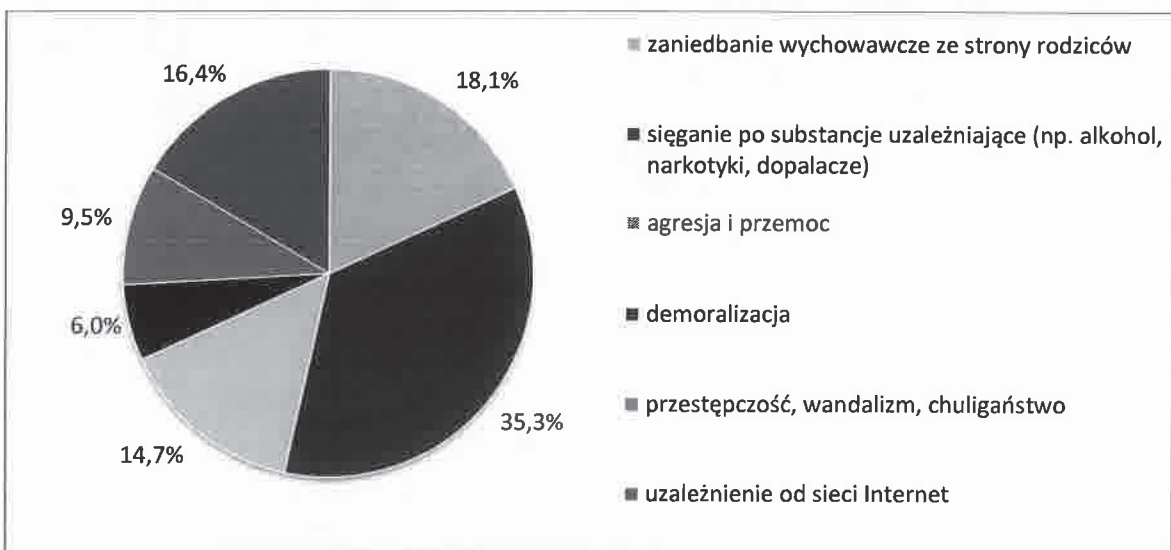
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (38,1%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (27,8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (18,3%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,5%), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (14,8%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (13,9%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (13%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 44. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?**



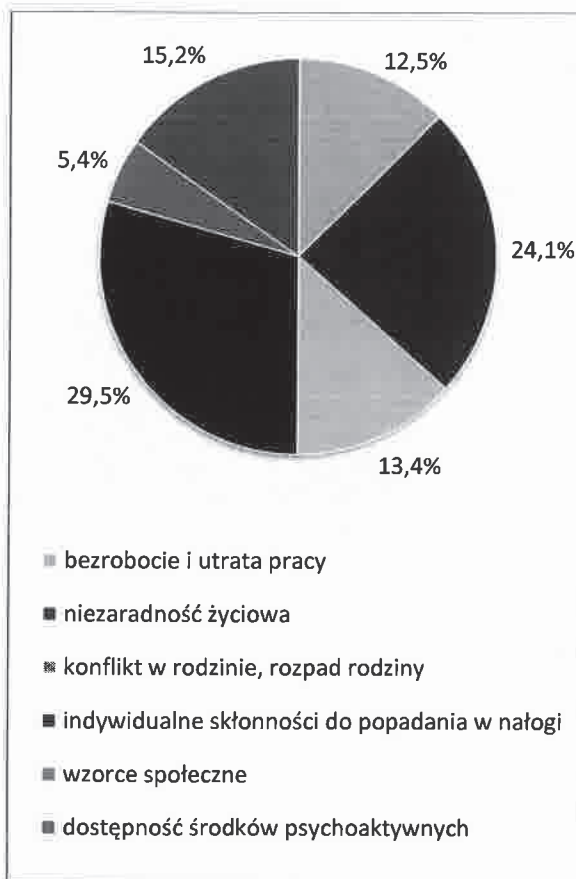
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (35,3%), zaniechania wychowawcze ze strony rodziców (18,1%), uzależnienie od sieci Internet (16,4%) oraz agresja i przemoc (14,7%).

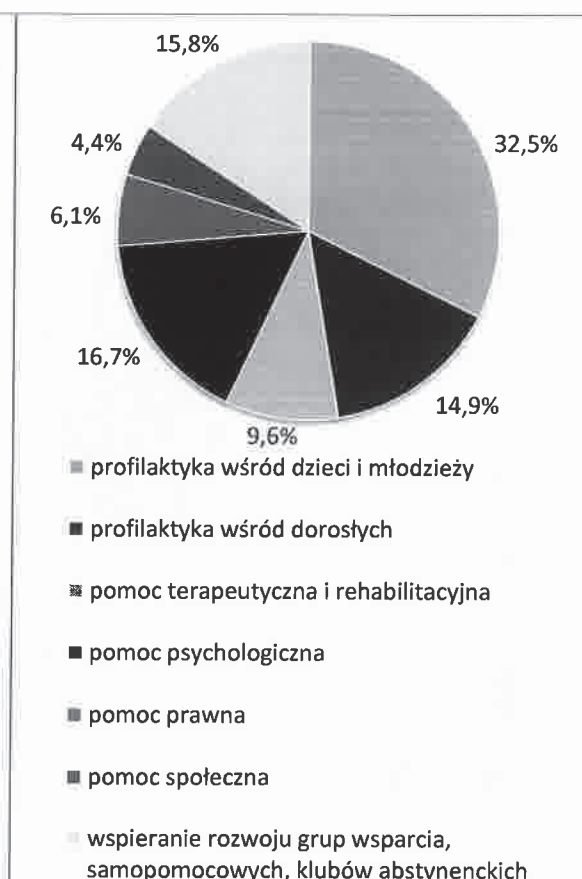
W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie

powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 45. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy**



**Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?**



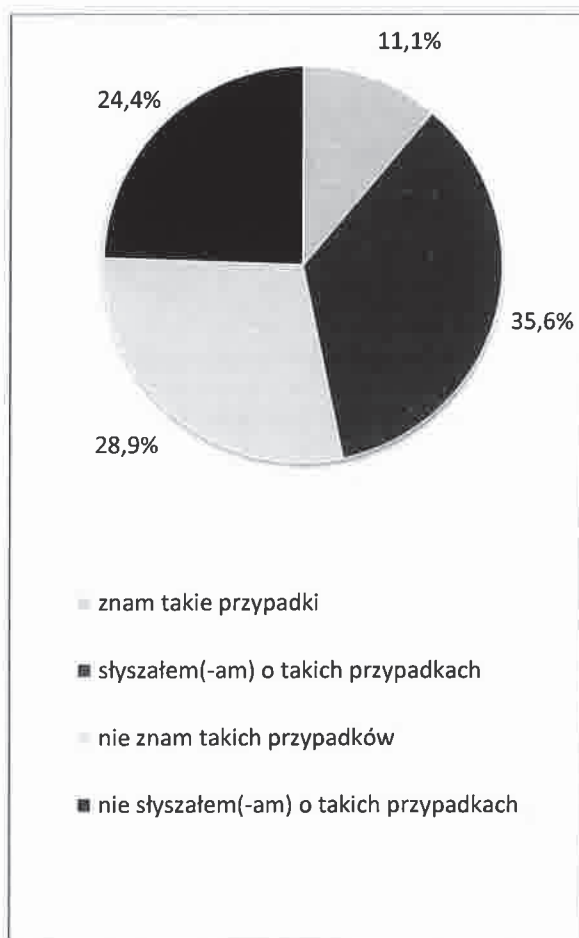
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (29,5%), niezaradność życiową (24,1%) oraz dostępność środków psychoaktywnych (15,2%).

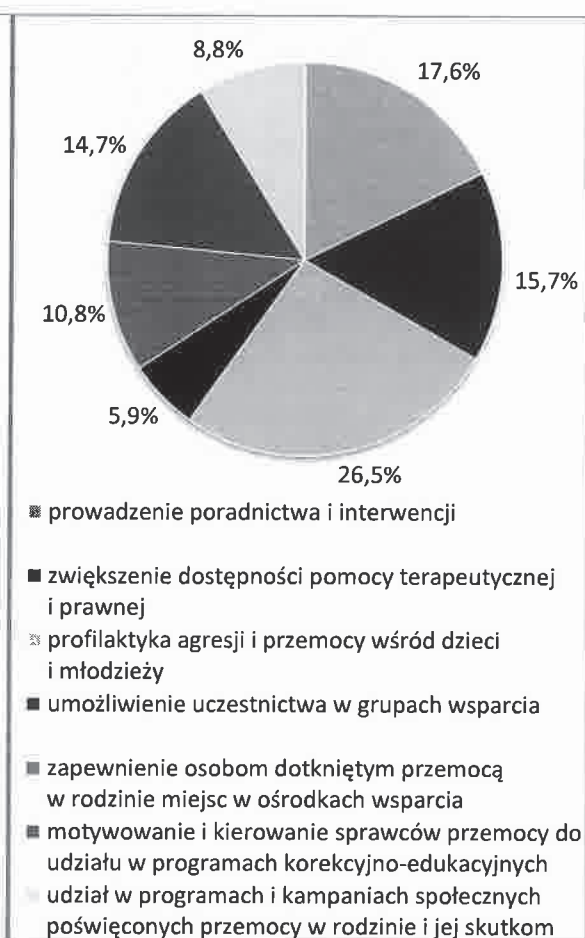
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (32,5%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (16,7%), wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA i Al-Anon) i klubów abstynenckich (15,8%) oraz prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (14,9%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 47. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie**



**Wykres 48. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

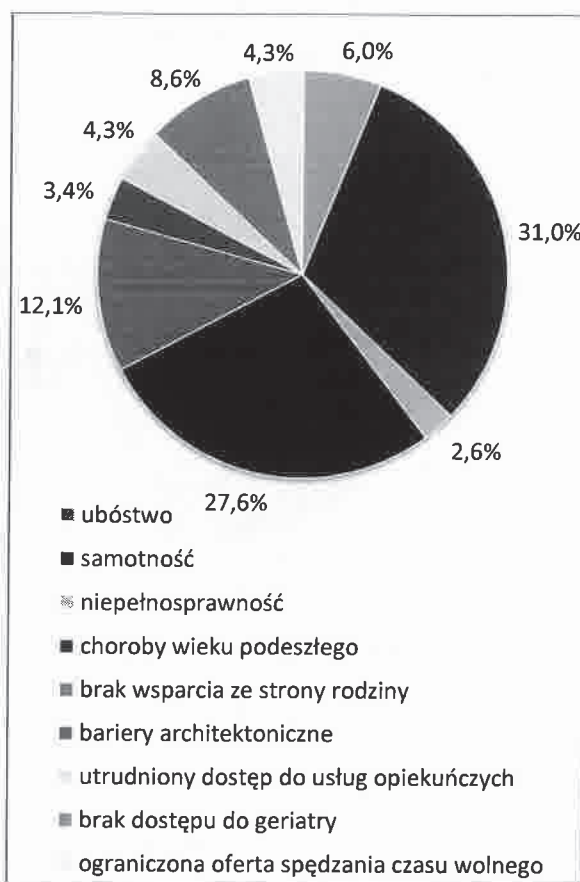
Większość ankietowanych (łącznie 53,3%) stwierdziła, że nie zna przypadków przemocy w rodzinie w gminie lub o nich nie słyszała. Odmiennej opinii było w sumie 46,7% badanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (26,5%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (17,6%), zwiększyć dostępność pomocy

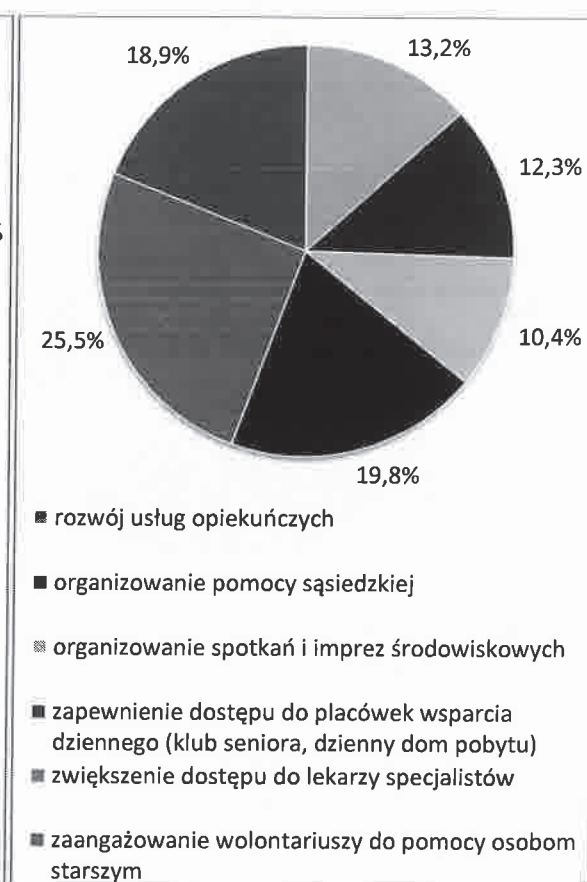
terapeutycznej i prawnej (15,7%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (14,7%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 49. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy**



**Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

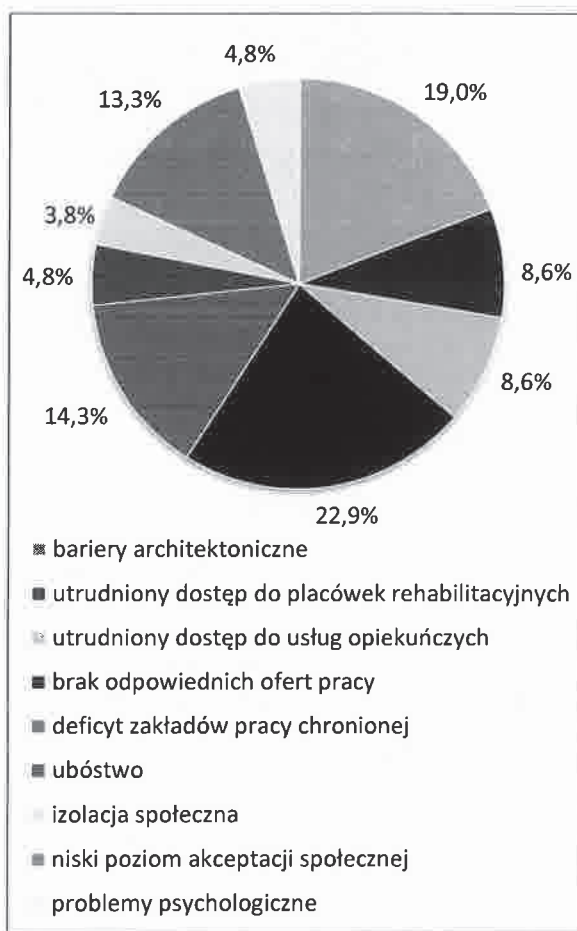
W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (31%) i choroby wieku podeszłego (27,6%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (25,5%), zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora,

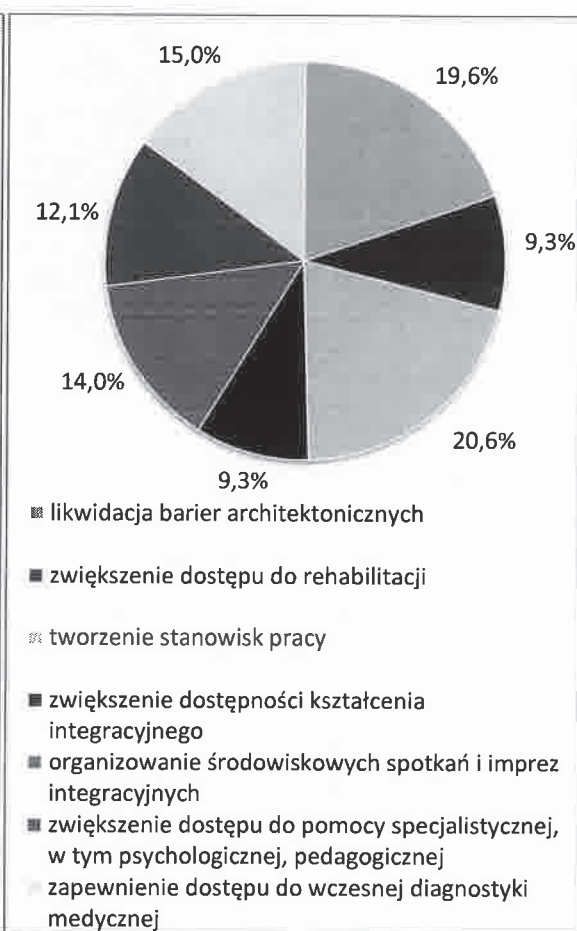
dzienny dom pobytu; 19,8%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (18,9%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 51. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy**



**Wykres 52. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?**



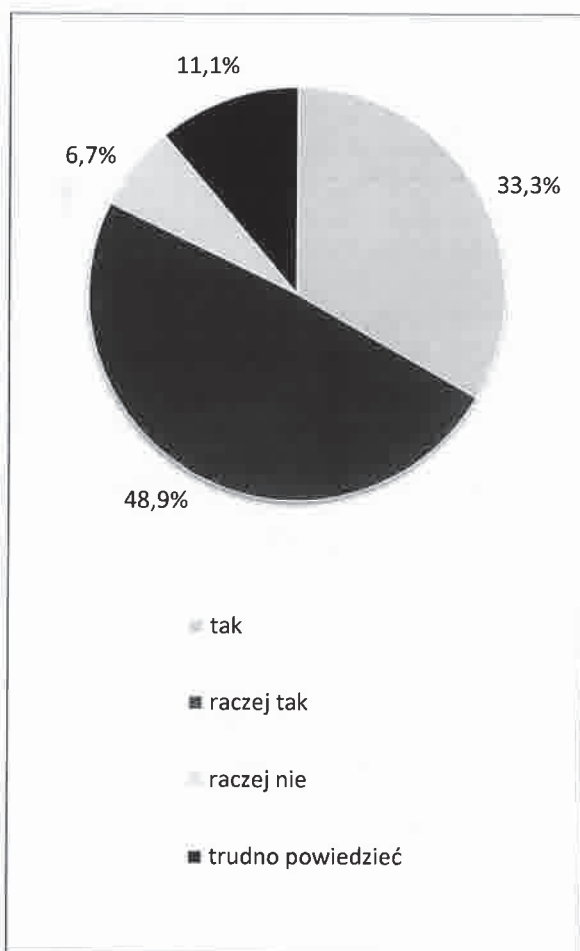
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: brak odpowiednich ofert pracy (22,9%), bariery architektoniczne (19%), deficyt zakładów pracy chronionej (14,3%) oraz niski poziom akceptacji społecznej (13,3%).

W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (20,6%), likwidowaniu barier architektonicznych (19,6%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (15%) oraz organizowaniu środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych (14%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 53. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?**

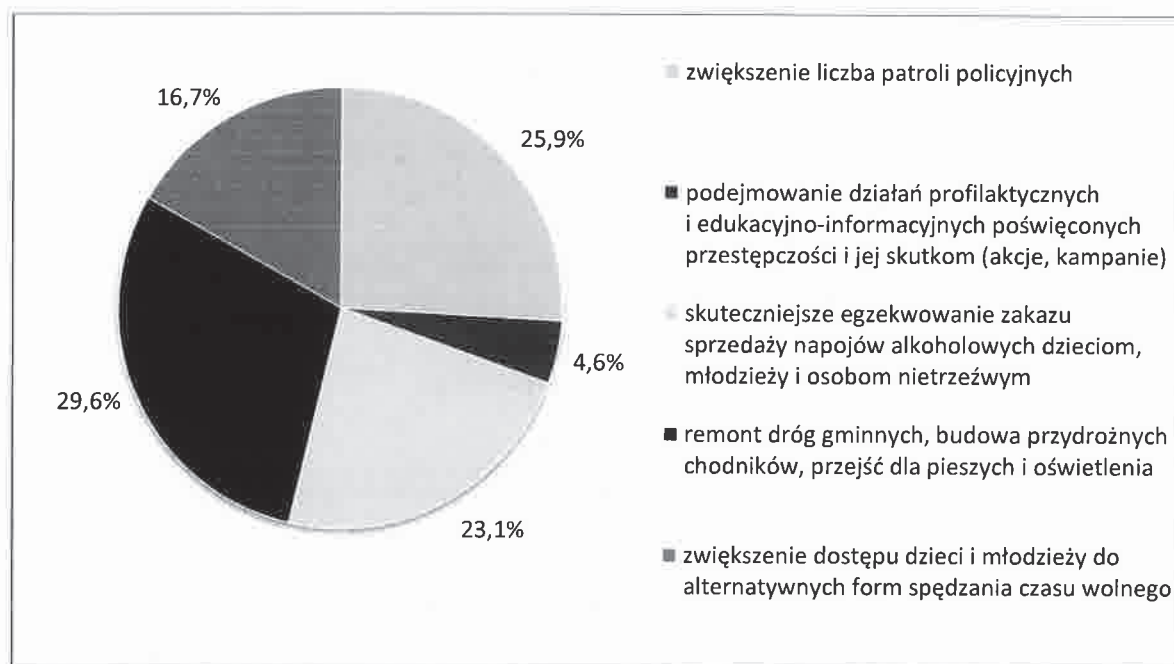


**Wykres 54. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

**Wykres 55. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (łącznie 82,2%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienne zdania było jedynie 6,7% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 36,7%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (32,7%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (25,5%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (29,6%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (25,9%) oraz skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (23,1%).

## 14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy

społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

#### Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ lokalizacja gminy – bliskie położenie względem Wrocławia, Trzebnicy, Oleśnicy oraz drogi ekspresowej S8</li> <li>▪ położenie gminy w atrakcyjnym turystycznie malowniczym i urozmaiconym krajobrazie Wzgórz Trzebnickich</li> <li>▪ podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, m.in. upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</li> <li>▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)</li> <li>▪ brak problemu bezdomności w gminie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia na terenie gminy</li> <li>▪ zbyt niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz bezrobotnych</li> <li>▪ zbyt niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy; zbyt mała ilość terenów pod inwestycje</li> <li>▪ niedostateczna promocja gminy</li> <li>▪ niewielki stopień wykorzystania miejsc atrakcyjnych turystycznie w gminie</li> <li>▪ niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale</li> <li>▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych</li> <li>▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej</li> <li>▪ trudności z dojazdem do pracy z powodu niewystarczająco rozwiniętej komunikacji zbiorowej</li> </ul>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ wzrost znaczenia wykształcenia i jego poziomu wśród osób pozostających bez pracy</li> <li>▪ wzrost aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy</li> <li>▪ aktywna promocja gminy i jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ niewielki potencjał inwestorów w regionie</li> <li>▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia</li> <li>▪ spadek aktywności zawodowej w wyniku Programu „Rodzina 500 plus”</li> <li>▪ bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej</li> <li>▪ zjawisko nielegalnego zatrudnienia; niechęć</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ przyciąganie nowych inwestorów</li> <li>▪ wzrost zainteresowania mieszkańców dużych miast wypoczynkiem i rekreacją na terenach wiejskich</li> <li>▪ promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy</li> <li>▪ rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw</li> <li>▪ wzrost zapotrzebowania i rozwój różnych form turystyki, w tym agroturystyki i ekoturystyki, oraz infrastruktury turystycznej</li> <li>▪ dostęp do europejskich rynków pracy</li> </ul>	<p>osób oficjalnie bezrobotnych do podjęcia legalnego zatrudnienia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ spadek opłacalności produkcji rolnej</li> <li>▪ ograniczona możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież</li> <li>▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków</li> </ul>
--	---

#### Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej</li> <li>▪ wsparcie ze strony asystenta rodziny</li> <li>▪ odpowiednia dostępność szkolnictwa podstawowego; dobre wyposażenie szkół</li> <li>▪ działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki</li> <li>▪ dostępność hali sportowej</li> <li>▪ dobrze rozwinięta sieć świetlic wiejskich</li> <li>▪ duża dostępność terenów pod budownictwo jednorodzinne</li> <li>▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież</li> <li>▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; podejmowanie z nimi współpracy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego</li> <li>▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci</li> <li>▪ brak opieki nad dziećmi do lat 3.</li> <li>▪ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej</li> <li>▪ niedostatecznie rozwinięta oferta edukacyjna szkół (także oferta pozalekcyjna)</li> <li>▪ brak animatorów kulturalno-oświatowych</li> <li>▪ zbyt mała liczba boisk sportowych</li> <li>▪ słabo wyposażone obiekty kulturalne i miejsca rekreacji (płace zabaw, świetlice wiejskie)</li> <li>▪ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (zgodnych z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)</li> <li>▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie szkolnictwa średniego</li> <li>▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej</li> <li>▪ deficyt wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży</li> </ul>

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny</li> <li>zmniejszenie skali wykluczenia społecznego dzięki Programowi „Rodzina 500+”</li> <li>tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,</li> <li>rozwijanie oferty kulturalnej oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</li> <li>udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych</li> <li>poszerzenie zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych</li> <li>propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców</li> <li>kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym</li> <li>osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin m.in. w związku z wyjazdem jednego z rodziców do pracy za granicę</li> <li>rozpad więzi społecznych</li> <li>rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, w tym wśród dzieci i młodzieży</li> <li>dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do jednostek miejskich</li> </ul>

#### Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego</li> <li>prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</li> <li>podejmowanie działań przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny</li> <li>podejmowanie wśród dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej</li> <li>brak grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie</li> <li>brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy w rodzinie</li> <li>brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie</li> </ul>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>wzrost świadomości społecznej, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie</li> <li>współpraca specjalistów z różnych dziedzin</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zbyt niska liczba osób wyleczonych z uzależnień; długi czas oczekiwania na leczenie odwykowe</li> <li>obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej</li> </ul>

<p>na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ rosnące zainteresowanie zdrowym stylem życia</li> <li>▪ utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych</li> <li>▪ nowe rodzaje uzależnień (od sieci Internet, gier komputerowych, telefonu komórkowego – fonoholizm)</li> <li>▪ wzrost liczby osób wymagających, z powodu przemocy w rodzinie, interwencji oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych i korekcyjno-edukacyjnych</li> <li>▪ złe wzorce społeczne, m.in. przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu</li> </ul>
--	---

#### Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy</li> <li>▪ organizowanie usług opiekuńczych</li> <li>▪ funkcjonowanie klubu seniora</li> <li>▪ działalność w Czeszowie Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów</li> <li>▪ prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych</li> <li>▪ funkcjonowanie poradni rehabilitacyjnej w gminie</li> <li>▪ upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy wśród osób niepełnosprawnych</li> <li>▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ brak grup wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ brak placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych</li> <li>▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi</li> <li>▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym</li> <li>▪ ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej, w tym opieki geriatrycznej</li> <li>▪ brak zakładów pracy chronionej</li> <li>▪ ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej</li> <li>▪ istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie, w tym architektonicznych i komunikacyjnych</li> <li>▪ brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie</li> <li>▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych</li> <li>▪ deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu</li> </ul>

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ możliwość skorzystania przez osoby starsze z pomocy rodziny</li> <li>▪ edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ rozwój usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych</li> <li>▪ dalsza likwidacja barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym</li> <li>▪ tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych</li> <li>▪ zapewnienie dostępu do opieki geriatrycznej</li> <li>▪ możliwość pozyskania ze źródeł zewnętrznych środków finansowych na wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ organizowanie przedsięwzięć środowiskowych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ zwiększająca się liczba osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ nieodpowiednia dostępność domów pomocy społecznej</li> <li>▪ niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych</li> <li>▪ niezadowalający poziom życia osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych</li> </ul>

#### Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ dobrze wykwalifikowana, stale podnosząca kwalifikacje i zaangażowana kadra GOPS-u</li> <li>▪ odpowiednia liczba pracowników socjalnych</li> <li>▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny</li> <li>▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie</li> <li>▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia</li> <li>▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej</li> <li>▪ niewielka skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</li> <li>▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej</li> <li>▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>ograniczona współpraca z przedstawicielami kościoła</li> </ul>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>dostępność szkoleń dla kadry GOPS-u; dalsze podnoszenie kwalifikacji zawodowych</li> <li>dalsze wsparcie rodzin ze strony asystenta rodziny</li> <li>możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</li> <li>świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy</li> <li>zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej</li> <li>zwiększenie aktywności społecznej – udziału mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych</li> <li>rozwój sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej oraz współpracy z należącymi do niego organizacjami</li> <li>rozwój wolontariatu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>przeciążenie pracowników GOPS-u zbyt dużą liczbą zadań</li> <li>rutyna i syndrom wypalenia zawodowego wśród pracowników pomocy społecznej</li> <li>niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej</li> <li>skomplikowana procedura aplikowania o środki unijne</li> <li>bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej</li> <li>uzależnienie części mieszkańców od pomocy społecznej</li> <li>występowanie dysfunkcji rodzinnych i społecznych</li> </ul>

## 15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Zawonia pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- deficyt miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga poprawy warunków do inwestowania na jej terenie, kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, promowania przedsiębiorczości, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie, a także lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów turystycznych. Istotne jest również zachęcanie osób ubogich

i pozostających bez pracy do aktywnych postaw oraz udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;

- systematyczny spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz stały wzrost liczby osób starszych, co zwiastuje proces starzenia się społeczności lokalnej i wymaga m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym uruchomienia usług specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych. Ważne jest również podejmowanie działań w kierunku dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- utrzymująca się liczba rodzin wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz rosnąca liczba rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, zapewnienia opieki dzieciom do lat 3., poszerzenia dostępu do opieki przedszkolnej, poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, a także zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym oferty placówek wsparcia dziennego;
- problemy uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty funkcjonującego na terenie gminy punktu konsultacyjnego) oraz wspierania działań mających na celu zainicjowanie w gminie ruchu samopomocowego na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocą w rodzinie;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez kontynuowanie działań prozdrowotnych i zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych;

- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez poszerzenie i doskonalenie służb społecznych, a w razie potrzeby i możliwości poprawę infrastruktury socjalnej, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, rozszerzanie z nim współpracy oraz propagowanie wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2018-2025. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
- 2. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
- 3. Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** wspieranie rodzin, w tym wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego;
- 4. Rozwój systemu wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego:** udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, a także przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;

- 5. Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego:** profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych, a także wspieranie i rozwijanie sektora obywatelskiego oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

### III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Zawonia w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2025 jest ***stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej***. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.</li> <li>2. Wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.</li> </ol>
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.</li> <li>2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju handlu i rynku usług.</li> <li>3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej.</li> <li>4. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.</li> <li>5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.</li> <li>6. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie.</li> <li>7. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i ubogimi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.</li> </ol>

	<p>8. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.</p> <p>9. Udzielanie przez GOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.</p> <p>10. Udzielanie przez GOPS świadczenia wychowawczego.</p> <p>11. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.</p> <p>12. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.</p> <p>13. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy.</p> <p>14. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).</p> <p>15. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.</p>
<b>Czas realizacji</b>	Lata 2018-2025.
<b>Realizatorzy</b>	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
<b>Partnerzy w realizacji</b>	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy, szkoły ponadpodstawowe spoza gminy, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie poza gminą, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom

	bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.
<b>Źródła finansowania</b>	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
<b>Prognoza zmian</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie,</li> <li>▪ wzrost aktywności gospodarczej w gminie,</li> <li>▪ większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy,</li> <li>▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej,</li> <li>▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego,</li> <li>▪ lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością.</li> </ul>

<b>Cel strategiczny 2.</b>	<b>Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania</b>
<b>Cele operacyjne</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.</li> <li>2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.</li> </ol>
<b>Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.</li> <li>2. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.</li> <li>3. W razie potrzeby uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</li> <li>4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.</li> <li>5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych.</li> <li>6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach klubu seniora i gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.</li> <li>7. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.</li> <li>8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem</li> </ol>

	<p>Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.</p> <p>9. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.</p> <p>10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
<b>Czas realizacji</b>	Lata 2018-2025.
<b>Realizatorzy</b>	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
<b>Partnerzy w realizacji</b>	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe spoza gminy, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, w tym Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Obornikach Śląskich, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, w tym Dom Pomocy Społecznej w Obornikach Śląskich z filią w Rościszewicach, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Terenowe nr 10 w Czeszowie, a także Kościół, społeczność lokalna.
<b>Źródła finansowania</b>	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
<b>Prognoza zmian</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,</li> <li>▪ wyższy standard świadczonych usług,</li> <li>▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,</li> <li>▪ wzrost liczby osób usprawionych i zatrudnionych.</li> </ul>

<b>Cel strategiczny 3.</b>	<b>Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju</b>
<b>Cele operacyjne</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wsparcie rodzin, w tym wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.</li> <li>2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego.</li> </ol>
<b>Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności wymagającymi ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz bezradnymi w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.</li> <li>2. Utrzymanie, a w razie konieczności zwiększenie wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.</li> <li>3. Edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich i umiejętnego gospodarowania budżetem domowym, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.</li> <li>4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego i prawnego.</li> <li>5. Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej w gminie oraz podjęcie działań w kierunku zapewnienia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.</li> <li>6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.</li> <li>7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.</li> <li>8. Poszerzanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych.</li> <li>9. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.</li> <li>10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych.</li> <li>11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów), podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.</li> </ol>

	12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
<b>Czas realizacji</b>	Lata 2018-2025.
<b>Realizatorzy</b>	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki przedszkolne, oświatowe i kulturalne, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
<b>Partnerzy w realizacji</b>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Trzebnicy, szkoły ponadpodstawowe spoza gminy, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, specjaliści, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje działające na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży oraz zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, Kościół, społeczność lokalna.
<b>Źródła finansowania</b>	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
<b>Prognoza zmian</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ spadek rzeczywistej liczby rodzin wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz mających problemy opiekuńczo-wychowawcze,</li> <li>▪ poszerzenie wiedzy na temat właściwego wypełniania ról rodzicielskich,</li> <li>▪ zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,</li> <li>▪ zwiększenie dostępu opieki przedszkolnej oraz zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.,</li> <li>▪ zróżnicowanie form spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,</li> <li>▪ zwiększenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce,</li> <li>▪ wyższy poziom koordynacji działań podmiotów wspierających rodziny, dzieci i młodzież.</li> </ul>

<b>Cel strategiczny 4.</b>	<b>Rozwój systemu wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego</b>
<b>Cele operacyjne</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.</li> <li>2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.</li> <li>3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.</li> </ol>
<b>Kierunki działań do celu operacyjnego 1.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Poprawa dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. we Wrocławiu.</li> <li>2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.</li> <li>3. Wspieranie działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocą w rodzinie.</li> <li>4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</li> <li>5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.</li> <li>6. W razie potrzeby zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy.</li> <li>7. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.</li> <li>8. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.</li> </ol>
<b>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.</li> <li>2. Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych (w tym opieki geriatrycznej).</li> <li>3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.</li> <li>4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.</li> <li>5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.</li> </ol>

	6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
<b>Kierunki działań do celu operacyjnego 3.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.</li> <li>2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).</li> <li>3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.</li> <li>4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.</li> <li>5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</li> <li>6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.</li> </ol>
<b>Czas realizacji</b>	Lata 2018-2025.
<b>Realizatorzy</b>	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny związany z profilaktyką uzależnień oraz przemocy w rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne publiczne placówki ochrony zdrowia, gminne placówki przedszkolne, oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
<b>Partnerzy w realizacji</b>	Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadpodstawowe spoza gminy, placówki leczenia uzależnień, w tym Wrocławski Ośrodek Terapii Uzależnień przy Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o. o. we Wrocławiu, ośrodki wsparcia spoza gminy, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, a także Kościół, społeczność lokalna.
<b>Źródła finansowania</b>	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

<b>Prognoza zmian</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie,</li> <li>▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie,</li> <li>▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie,</li> <li>▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,</li> <li>▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej,</li> <li>▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych,</li> <li>▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków,</li> <li>▪ bezpieczniejsze drogi.</li> </ul>
-----------------------	--

<b>Cel strategiczny 5.</b>	<b>Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego</b>
<b>Cele operacyjne</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych.</li> <li>2. Wspieranie i rozwijanie sektora obywatelskiego oraz podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.</li> </ol>
<b>Kierunki działań do celu operacyjnego 1.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.</li> <li>2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.</li> <li>3. W razie potrzeby i możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie.</li> <li>4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.</li> <li>5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u.</li> <li>6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).</li> </ol>
<b>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</li> <li>2. Wspieranie powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.</li> <li>3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.</li> <li>4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.</li> </ol>

	5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
<b>Czas realizacji</b>	Lata 2018-2025.
<b>Realizatorzy</b>	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
<b>Partnerzy w realizacji</b>	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
<b>Źródła finansowania</b>	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
<b>Prognoza zmian</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej,</li> <li>▪ wyższa jakość świadczonych usług,</li> <li>▪ rozwój aktywności mieszkańców,</li> <li>▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych,</li> <li>▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.</li> </ul>

#### IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Zawonia z organizacjami pozarządowymi.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert). Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020”,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020,
- Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020,
- Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności,
- Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

## V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

**Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2025**

<b>2018 r.</b>	<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>	<b>2021 r.</b>
8.311.371 zł	8.519.155 zł	8.732.134 zł	8.950.437 zł
<b>2022 r.</b>	<b>2023 r.</b>	<b>2024 r.</b>	<b>2025 r.</b>
9.174.198 zł	9.403.553 zł	9.638.642 zł	9.879.608 zł

Źródło danych: Urząd Gminy Zawonia.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2015-2017.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która

umożliwia ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

#### **Cel strategiczny 1.:**

- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,

- liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

**Cel strategiczny 2.:**

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób z gminy korzystających z klubu seniora,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

**Cel strategiczny 3.:**

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,

- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny.

**Cel strategiczny 4.:**

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba podmiotów samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

**Cel strategiczny 5.:**

- liczba pracowników GOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba opracowywanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

## SPIS TABEL I WYKRESÓW

### Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2017 .....	21
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie .....	28
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie .....	30
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie .....	31
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie .....	33
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	40
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	43
Tabela 8. Przestępczość w gminie w 2017 roku .....	46
Tabela 9. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2017 roku .....	47
Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2015-2017.....	48
Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2015-2017.....	52
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017 .....	56
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2017 .....	57
Tabela 14. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy .....	57
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie .....	59
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2025.....	96

### Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2015-2017 .....	18
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2015-2017 .....	19
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016 .....	20
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2015-2017.....	20
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie .....	22

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016.....	23
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku .....	23
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016* .....	25
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2015-2017 .....	25
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie trzebnickim, w województwie dolnośląskim i w kraju w latach 2015-2017 (w %)......	26
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia .....	27
Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2017 roku .....	34
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2017 roku .....	34
Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2017 roku .....	35
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2011 roku.....	36
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według grup wieku w 2011 roku .....	36
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2011 roku.....	37
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej w gminie według statusu na rynku pracy w 2011 roku .....	37
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według głównych źródeł utrzymania w 2011 roku.....	38
Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Trzebnicy do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2015-2017 .....	39
Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2015-2017 .....	41
Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2015-2017.....	42
Wykres 28. Osoby w gminie, którym w latach 2015-2017 udzielono pomocy i wsparcia .....	50
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie ..	50
Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie pieniężne .....	50

Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie niepieniężne .....	50
Wykres 32. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017 (liczba osób w rodzinach) .....	51
Wykres 33. Warunki życia w gminie .....	62
Wykres 34. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy .....	63
Wykres 35. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie .....	64
Wykres 36. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? .....	65
Wykres 37. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? .....	65
Wykres 38. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? .....	66
Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa? .....	66
Wykres 40. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie? .....	67
Wykres 41. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności? .....	67
Wykres 42. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie .....	68
Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie? .....	68
Wykres 44. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy? .....	69
Wykres 45. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy .....	70
Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? .....	70
Wykres 47. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie .....	71
Wykres 48. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie? .....	71
Wykres 49. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy .....	72
Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie? .....	72
Wykres 51. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy .....	73

Wykres 52. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym? .....	73
Wykres 53. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? .....	74
Wykres 54. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie .....	74
Wykres 55. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie? .....	75

